

Debreceni Egyetem
Bölcsészeti Tudományi Kar
Magyar Nyelvtudományi Tanszék

**Helynévrendszerek vizsgálata
kétnyelvű közegben
(Rátka község helynevei alapján)**

Témavezető:

Dr. Tóth Valéria

egyetemi docens

Készítette:

Bodnár Alexandra

III. magyar BA

Debrecen, 2013

Tartalom

1. Bevezetés	3
2. Rátka településtörténete.....	4
3. A település helynévrendszerének kölcsönhatásai	7
3.1. A magyar-sváb névpárok vizsgálata	7
3.2. A magyar és a sváb helynevek szemantikai típusai.....	12
Irodalom.....	20
Melléklet.....	21

1. Bevezetés

Szakedolgozatom tárgya a Helynévrendszerek vizsgálata kétnyelvű közegben, ezen belül egy konkrét település, Rátka helyneveit vizsgálom alaposabban. Ehhez a vizsgálathoz ENDRÉSZ GYÖRGY helynévgyűjteményét használtam fel (1979). A dolgozat megírását megelőzően helyszíni bejárást is végeztem, hogy a nevek által jelölt objektumokról képet kaphassak.

Vizsgálatom alapvetően két nagy részre bontható. Az első részben bemutatom Rátka településének történetét, kialakulását. A második részben pedig két modell alapján végzem a nyelvészeti elemzésemet. Az egyik a PÓCZOS RITA által alkalmazott modell, melyet a dolgozatom első részében az általam vizsgált település helyneveire, konkrétan a névrendszer magyar és sváb névpárjaira alkalmazok. Az elemzés második részében pedig HOFFMANN ISTVÁN funkcionális-szemantikai modelljét veszem alapul a magyar és német névrendszer szemantikai vizsgálatához.

2. Rátka településtörténete

Szakkolgozatomban a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei német-magyar vegyes lakosságú település, Rátka helynévrendszerének kölcsönhatásait vizsgálom. A területen még nem készült ehhez hasonló kutatás, ráadásul személyes motivációim is hozzájárultak a téma kiválasztásához.

Mint ahogy dolgozatomban a német (sváb) és a magyar helynévrendszer egymásra hatását helyezem a középpontba, előzetesen fontosnak tartom, hogy röviden bemutassam a település történetét. Ez adja ugyanis a hátteret a két nyelv és népcsoport érintkezéséhez.

Rátka település nevének első adatát az 1255. évi egri káptalan bizonyágleveléből ismerjük (1255/1348: *Ratka*), az oklevél az Aba nemzetség tulajdonaként említi a települést. A településnév pusztán személynévből alakult magyar névadással, a személynévhez lásd 1269: *Ratka* (ÁSz. 670). Ezt követően két évszázadon keresztül nincs adatunk a terület mibenlétéről. A XV. században találunk újra információkat, amikor is a Kállayak kapnak birtokot itt 1456-ban, majd birtokba veszi Bödön György 1459-ben, de az Unghy család is tulajdonosként van feltüntetve 1552-ben. Szerepel azok között a falvak között, melyeket érintett a török dúlás, de érdekes módon a falu ezt viszonylag könnyedén kiheverte. Melczer Péter birtokába került, hogy majd Rákóczi Zsigmond és Alaghy Ferenc osztozzon rajta. A falu, mivel Tokaj-Hegyalja kapujában fekszik, területileg alkalmas a szőlőtermesztésre. A területek adásvételekor különböző szokások honosodtak meg, így például az úgynevezett „ukkon pohár”.¹

1647-ben az uradalommal együtt a Rákóczi-család birtokába jutott, de ahhoz, hogy jövedelme is a regéci kasszát gyarapítsa, Szikszóval együtt Lorántffy Zsuzsannának ki kellett váltania a korábban történt elzálogosítás miatt (SPÉDER–TAKÁCS 1991: 31). Rátka életét igazán csak a

---

¹ „Ukkon pohár”: Amikor egy adott földterület gazdát cserélt – megvásárlásra került – akkor az új tulajdonos felmutatta az „ukkon poharat”, borral áldomást ittak az üzlet megkötésére.

tizenöt éves háború bolygatta meg. A hadak tervszerűtlen, kiszámíthatatlan és ellenőrizhetetlen járása-kelése gyakran vezetett az ekkor már elhíresedett bort adó Tokaj-Hegyaljára. A híres borvidék leginkább az erdélyi, és a császári csapatokat vonzotta, amik a felfordulást okozták az apró falu életében.

A Thököly-féle fejedelemség bukása után a regéci átmenetileg kamarai birtok lett, amíg II. Rákóczi Ferenc nagykorúságával vissza nem szállt jogos tulajdonosára. Ez alatt az idő alatt szakadt meg Rátka történetének folytonossága. Egyes kutatók szerint lakosságát 1697-ben „elhajtották”. Egészen 1750-ig nincs feljegyzés arról, hogy ezen a területen éltek emberek, csak jobbágyok művelték a földeket, erről az időszakról nagyon kevés az információnk. Feltevések szerint a lakók szétszéledtek Hegyalján és az Alföldön, ezzel az úgynevezett „régii” Rátka megszűnt.

1750. május 26-án Trautshon herceg Bécsben „contractus”-levelet, jobbágyhívogató szerződést írt alá, melyben a Rákóczi-szabadságharc kompromisszummal történt lezárása után kapott regéci és sárospataki uradalmában letelepedni szándékozó „sváb családoknak” különböző mentességeket kínált. A levél szerint a letelepedő családok hat éven át mentességet kapnak az „országos” adóktól és három évig mentesülnek a földesúri kötelezettségek alól. Külön kihangsúlyozta a herceg, hogy a „mentesség alatt” sem katonai beszállásolás, sem katonaság szállítása nem terheli majd az uradalmába települőket.

A jelentkezőknek Budáig „vízi vagy szárazföldi úton... saját költségükön” kell utazniuk, ahol egy uradalmi tisztviselő fogadván „arra a helyre vezeti őket, ahol megtelepedésük rendeltetik”. Megtelepedés után „német jegyzőt az uradalomtól kapnak” majd, de „polgármestert, bírót, esküdteket, és hasonló elöljárókat” szabadon választhatnak maguk közül. Zavartalan létüket mind a császári udvar, mind a magyar kancellária „oltalomlevéllel” fogja szavatolni. Házaik megépítéséhez „az uradalom részéről elegendő épületfa vagy kő fog... kiutaltatni”. Korcsmárost is szabadon választhatnak, aki a bort az uradalomtól folyó áron kapja.

Ha olyanok is vállalkoznának a megtelepedésre, akik „pénz hiányában a szükséges gabonát nem tudják megvásárolni” az őszi vetéshez, családjuk termésig való eltartásához, azoknak az uradalom megelőlegezi a vetőmagot, az aratásig való megélhetést, de ezek a három mentes év alatt, vagy azt követően, kötelesek lesznek a kölcsön vett gabonát természetben visszaszolgáltatni, pénzben kifizetni, avagy limitált munkabérért ledolgozni az árát (SPÉDER–TAKÁCS 1991: 28).

A község Szent Mihály napjától, szeptember 29-től, újévig „magának korcsmát” jelölhet ki, s annak a haszna községet illeti.

A herceg hívó levele több német, főleg sváb jobbágyháztartást csábított a regéci és sárospataki uradalomba. Dujardin Károly tiszttartó által 1749-ben megkezdett szervezőmunka és uradalmi csábítás eredményeként Zemplén megyében 1750 és 1752 között három település népesedett be. Kettő – Károlyfalva és Trautsohnfalva – irtásfaluként alakult. Rátka pedig egy hajdan virágzó magyar falu helyén kezdte meg új életét (SPÉDER–TAKÁCS 1991: 28).

Rátka községben, a „contractus”-levelet követően körülbelül hatvan család érkezett letelepedési szándékkal, nagyrészüket német (sváb) nemzetiségű. Ez az arány mára megfordult, minthogy a településre, azóta nem érkeztek német (sváb) családok, így ez az ága a községnek előregedett. Napjainkban a településen már nagyon kicsi a száma azoknak, akiknek még mindkét szülője sváb volt. A település a 2012-es népszámlálási adatok szerint 946 lélekszámmal bír.

3. A település helynévrendszerének kölcsönhatásai

3.1. A magyar-sváb névpárok vizsgálata

Vizsgálatomat abból a gyűjtésből végzem, melyet Endrész György német-történelem szakos tanár végzett 1979-ben. Ebből a gyűjtésből adatbázist készítettem, amelyet röviden szeretnék bemutatni, majd a továbbiakban ebből végzem a vizsgálatomat is. Az adattár 296 helynévi elemből áll, ebből 173 darab német és 123 magyar helynév. Az adatbázisom készítésekor figyelembe vettem három alapvető kategóriát, amelyek a szemantikai elemzés kategóriái, ezen belül azt, hogy az adott helynév sajátosságát kifejező, funkció jelölő, vagy megnevező típusú, ezeken belül megkülönböztetek további alkategóriákat. Az adattár számaiból megállapítható, hogy a német kifejezések többségben vannak, amire véleményem szerint az a magyarázat, hogy Rátka település egy irtásfalu, az újratelepítésekor javarészt német (sváb) családok érkeztek, így a helynevek nagyobb része tőlük származik.

A vizsgálatomhoz a PÓCZOS RITA által kidolgozott modellt (2010) fogom alkalmazni. Az elemzésem előtt ezt röviden be is mutatom, és saját példákkal illusztrálom a névpárokat.

Az alkalmazott modell alapkérdése, hogy milyen viszonyrendszerben lehet a névpár két tagja egymással, azaz milyen megfelelések mutatkoznak az azonos denotátumra vonatkozó, de eltérő nyelvekből származó nevek között. Az öt fő kategória jól használható a nyelvi-névi rendszerek kapcsolatainak bemutatására.

Rátka település névanyagában 62 denotátumnak van két neve, 26 helyet jelölnek meg a névhasználók 3 névvel, 3 helynek 4 neve ismeretes. A modellt értelemszerűen csak a kétnyelvű települések vizsgálatában alkalmazhatjuk, és ahogyan a modell bemutatásánál is jól látható, mindig két név viszonyának leírására vonatkoztathatjuk.

A **kétnyelvű párok** megfelelésein belül különítjük el a következő megfelelési típusokat:

- a) **A hangalaki megfelelés**, melyen belül további két alkategóriát különböztetünk meg.

aa) Első alkategória a **teljes hangalaki megfelelés**. Ebbe a csoportba azokat a párokat sorolom, amelyek tagjai között legfeljebb fonetikai eltérés tapasztalható (PÓCZOS 2010: 185). Adattáramban erre a névtípusra példa a m. *Túrózacsó* ~ n. *Tur(e)z(e)csk(e)*. A névpár magyar eleme az elsődleges névforma, amely a jelölt terület alakjára utal. A német névforma ennek a teljes hangalaki megfelelője, benne csupán a magánhangzók vonatkozásában találunk minimális eltéréseket.

ab) Ebbe az alkategóriába soroljuk azokat a helynévpárokat, melyeknél a **hangalaki megfelelés részleges**. Az ide sorolt névpárok nagyobb részének egyik tagja a másik tag átvételével és egy saját nyelvi elem (általában fajtajelölő közszó) létrejöttével keletkezett. (PÓCZOS 2010: 186) Adattáramban alacsony (2%) azoknak a helyneveknek a száma, melyek ebbe a kategóriába sorolhatók. Ebben az esetben ritkább a német név átvétele, az átvett nevek egy-egy példájában látható, hogy nemcsak kiegészülnek, hanem képzőmorfémával is bővülnek pl. m. *Ferkóék kútja* ~ n. *Ferkósz Brun(e)* (ahol a *Brun(e)* szó jelentése 'kút', a *Ferkósz* pedig a tulajdonos nevére utal). További példaként hozható még az e kategóriába tartozó nevek köréből a m. *Szántói dűlő* ~ n. *Zánt(e)m(e)m(e)r Áker* (a német *Zánt(e)m(e)m(e)r* szó utal a szomszédos Abaújszántó településre, a német *Áker* lexéma jelentése pedig 'föld, dűlő, szántó'). Ezek a névpárok egyaránt jelölnek földterületet (pl. m. *Barna-féle fenyves* ~ n. *Barn(e)sz fenyves*), és épületet is így például m. *Bikaistálló* ~ n. *Bik(e) Stall* (a német *Bik(e) Stall* szó 'bikaistállót' jelent).

b) Nagyobb átfogó kategória a **hangalaki és szemantikai megfelelés**. A csoportba tartozó névpároknak, amelyek egyik tagja a névrész átvételével és a másik névrész fordításával jött létre, leíró szempontból pedig egy-egy hangalakilag megfelelő és egy-egy szemantikai egyezést mutató névrész kombinációjaként értelmezhetők (PÓCZOS 2010: 187).

Hangalaki és szemantikai megfelelésre példa m. *Báró föld* ~ n. *Bárau Fjald* (a német *Fjald* lexéma jelentése 'föld'), a két név ugyanazt a denotátumot jelöli, és szemantikailag is megfelelnek egymásnak, csak hangalakilag figyelhető meg minimális különbség közöttük.

c) Harmadik nagyobb kategóriaként különítjük el a **szemantikai megfelelés** típusába tartozó névpárokat. E névpárok tagjai egymás lexikai megfelelői (PÓCZOS 2010: 188). Vagyis a név utótagja a németben fordítása a magyar név utótagjának, az előtagban találunk hangtani adaptációt.

ca) Teljes szemantikai megfelelés. Egyrészt olyan névpárok tartoznak ide, amelyek alaprésze is létező (vagy egykor létezett) helynév, bővítményi része pedig mindkét nyelvben saját nyelvű, de azonos közszói jelentésű megkülönböztető szerepű előtag.

A **ca)** típusú nevek kevésbé alkotnak homogén csoportot (PÓCZOS 2010: 183-185). Az adattár túlnyomó részét az ebbe a kategóriába tartozó párok teszik ki, ez közel 38%-a az adatbázisnak. Az ebbe a kategóriába tartozó névpárok jelölnek földrajzi képződményeket, térszínformákat: pl. m. *Szent Anna domb* ~ n. *Szánt Áná Bil* (a német *Bil* lexéma jelentése 'domb, hegy') a német nyelv ugyan különbséget tesz a hegy (n. *Berg*) és a domb (n. *Hügel*) között, de a sváb nyelvhasználatban ez már nincs meg. Példaként sorolható még ide a m. *Birka-domb* ~ n. *Séf(e)r Bil* (a német név jelentése ugyancsak 'Birka-domb'), a névpár egymás tükörfordítása. További példák szerepelnek még az adatbázisomban, melyek jelölnek épületeket: m. *Agronómus* ~ n. *Agronómus Houz* (a német *Houz* szó jelentése 'ház'), m. *Felső bolt* ~ n. *Ob(e)r Kvélb* (a német *Ob(e)r Kvélb* jelentése 'felső bolt'), ahol a névpár tagjai ugyancsak egymás tükörfordításai. Utcákat, közterületeket jelölőnek pl. a m. *Béke utca* ~ n. *Béke Gássz(e)* (a német *Gássz(e)* lexéma jelentése 'utca, sikátor'), ahol is a német név esetében a német 'Strasse' szóból alakult a 'Gássz(e)', ezt a feltételezésemet arra alapozom, hogy a megnevezett területek egyike sem sikátor (német *Gasse*), hanem utca (német *Strasse*).

Ezen névpárok között alkategóriát alkotnak azok az elemek, melyek tagjai között **lexikális egyezés** van, de **eltérés** látható a **morfológiai** struktúrájukban, így pl. m. *Hátsó Sarkad* ~ n. *Hindr(e) Sárg(e)* (a német *Hindr(e) Sárg(e)* jelentése 'hátsó sarok') a *Sárg(e)* lexéma jelentheti a 'koporsó'-t (német *Sargen*) is, ami a hegy formájára utal.

Megfigyelhető az egyes és többes számú formák különbsége közötti eltérés, pl. m. *Alsó temetőföld* ~ n. *Undr(e) Grojc Ák(e)r* (az *Undr(e) Grojc Ák(e)r* jelentése 'alsó kereszti földek') a névpár kialakulására véleményem szerint a részfordítás a magyarázat, mert a temetőket mindig kereszttel jelölik, és az említett terület a temető mellett fekszik, pontosabban alatta, így kaphatta meg ezt a nevet.

Egy névpárnál a melléknévi fokozás is megfigyelhető, mert míg a pár magyar tagja alapfokú, addig a német névpár középfokban van, így pl. m. *Új-hegy* ~ n. *Noj(e)r Bil* (a német *Noj* lexéma jelentése 'új', ennek a középfokú alakja a *Noj(e)r*, ami tehát 'újabb'-at jelent).

cb) A szemantikai megfeleléseken belül különböztetjük meg azokat a helynév párokat, melyeknél a **szemantikai megfelelés részleges**:

cba) Alkategóriaként különítjük el a kétrészes **nevek részleges megfelelését**: Ebbe a típusba az egymásnak részlegesen megfelelő kétrészes nevekből álló helynevek kerülnek (PÓCZOS 2010: 197). A kétnyelvű területeken az a jellemző, hogy a névadók a helynévadáskor egymástól függetlenül neveznek el egy-egy helyet, vagyis az együtt élő két népcsoport nem veszi figyelembe egymás névadási motivációját. Értelemszerűen az idetartozó nevek kétrészesek, az azonos jelentésű névrészük a fajtajelölő köznevet tartalmazó utótag, előtagjaik pedig a denotátum különböző tulajdonságára utalnak (PÓCZOS 2010: 197). Adattáram példái alapján arra következtettek, hogy a kétrészes nevek részleges megfelelései kategóriában a névpárok egymástól függetlenül jöttek létre. Az adatbázisom tartalmaz olyan helynévpárt, amelynél a magyar név előtagja a denotátum helyét, utótagja pedig az adott név fajtáját jelöli, míg a német névpárjának az előtagja eltérően a tulajdonosra utal, utótagjuk szemantikai szempontból megegyezik így pl. m. *Felső közkút* ~ n. *Bren(e)rsz Brun(e)* (német *Brun(e)* szó jelentése 'kút', a *Bren(e)rsz* kifejezés pedig a tulajdonos nevére utal).

cbb) **A kétrészes és egyrészes nevek részleges megfelelése.** A kategóriába jellemzően olyan névpárok kerülnek, amelyekben a magyar név utótagja és a német név azonos közsói jelentésű földrajzi köznevek. Az egyrészes név megegyezik a másik helynév egyik részével (általában utótagjával). Ez a csoport a modellen belül úgy értelmezhető, hogy a német név megfelelője része a magyar névnek (PÓCZOS 2010: 198). Vagyis ebbe a kategóriába azok a névpárok kerülnek, amelyeknek egyik tagja kétrészes, másik tagja pedig egy részből áll. Adatbázisomban ez a legritkább névtípus, összesen kettő helynév (4%), ami jelöl épületet (pl. m. *Római katolikus templom* ~ n. *Khirche*). További példaként sorolható még ide közterületet jelölő helynévpár (pl. m. *Koldu* ~ n. *Gold(e) Váld*, ahol a német *Gold(e)* jelentése 'arany', a *Váld* lexéma pedig 'erdő'-t jelent). A fordítás is fontos szerepet játszik a névpárok létrejötténél. PÓCZOS szerint kérdéses, hogy esetleg ebbe a csoportba kerülhet-e egy a tükörfordítások között az a névcsoport, amelyeknek a magyar elemei egyrészes képzett közsók, német megfelelőik pedig kétrészesek, s előtagjuk szemantikai egyezést mutat a magyar név alapszavával, utótagjuk pedig földrajzi köznévvé (PÓCZOS 2010: 199). Adatbázisomban ilyen fordítás eredménye pl. m. *Pásztorlakás* ~ n. *Hirte Houz* (a német *Hirte Houz* jelentése 'csordás ház'). A helynév magyarozatából kiderül, hogy két magyar *Pásztorlakás* volt, de a sváb elnevezésben nem különböztették meg a két épületet így mindkettőre a német *Hirte Houz* kifejezést használták, a megkülönböztetés csak az *alsó (under)*, illetve *felső (ober vagy obrem)* jelzővel történt.

A **cbb)** típusú párok PÓCZOS szerint mindenképpen részfordítás eredményeként értékelendők, ha a kétrészes név előtagja tartalmazza az egyrészes név lexikai megfelelőjét (PÓCZOS 2010: 199). Adatbázisomban erre viszonylag kevés példa található, ilyen pl. m. *Koldu-patak része* ~ n. *Gélis Baáh* (a német *Gélis* szó a tulajdonos ragadványnevére utal), m. *Tállyai vízárók* ~ n. *Britli Gráb(e)* (a német *Britli Gráb(e)* jelentése 'deszka híd'), amely névpár azért érdekes, mert se nem tükör-, se nem részfordításai egymásnak. További itt említhető példák: m. *Körtvélyesi dűlő* ~ n. *Tál(e)m(e)r Fjald* (a német *Tál(e)m(e)r* szó a szomszédos *Tállya* településre való utalás), m. *Felső temető föld* ~ n. *Ob(e)r Grojc Ak(e)r* (a német *Grojc* kifejezés 'kereszt'-et jelent), ez részfordítás eredménye.

d) A következő kategóriába azok a helynevek kerültek, melyeknél **sem hangalaki, sem szemantikai megfelelés nincs** a névpár tagjai között. A főbb kategóriák közül abba a típusba tartozik a legkevesebb elem, amelynek tagjai között, amelyek tagjai között a denotátum azonosságán kívül semmilyen nyelvi megfelelés nincs (PÓCZOS 2010: 199). Így pl. a m. *Vasútköz* ~ n. *Tur(e)z(e)csk(e)* név ugyanazt a helyet jelöli, a német *Tur(e)z(e)csk(e)* név a helyi magyarázat szerint a földterület formájára utal, ami a magyar *túrózacskó* szóból eredeztethető. PÓCZOS szerint két szempontból is fontos megvizsgálunk ezt a típust. Egyrészt azoknak az azonos jelentésű neveknek a kronológiai viszonyait állítja új megvilágításba, amelyek között nincs szemantikai egyezés. Másrészt ha ennyire szórványosan fordul csak elő a kétnyelvű vidékeken ez a névpárfajta kétséges, hogy az azonos denotátumot jelölő nevek egymástól függetlenül jönnének létre, hiszen a jelölt számos tulajdonságából (pl. méret, tulajdonos, szín, anyag, forma helyzet stb.) csak az esetek nagyon kis hányadában választanak a névadói csoportok teljesen eltérőt a névalkotás motivációjául (PÓCZOS 2010: 200). A fajtajelölő közszóból álló egyrészes nevek többnyire építmények, intézmények nevei: pl. n. *Bád* ~ m. *Bányai földek*, ez egy ma már nem használatos medencés fürdőhelynek a neve. Véleményem szerint a fürdő (n. *Bád*) csak egy nagyobb földterület (m. *Bányai földek*) része, ennek köszönhető, hogy a két név egy denotátumot jelöl. Hasonlóképp említhető még a m. *Waller-féle szög* ~ n. *Pásk(e)m(e)rsz*, melynek a német neve a tulajdonos ragadványnevéből jött létre, n. *Lendli* ~ m. *Kertpótlás*, a német *Lendli* kifejezés eredetileg 'vidéki'-t jelent, de a sváb nyelvhasználatban a *li*-re végződő helynevek (pl. n. *Vájágli*, *Lendli*) kicsinyítő képzős alakként funkcionálnak, és mivel a *Kertpótlás* is egy kis terület, így feltételezésem szerint a névpár létrejötté ennek köszönhető.

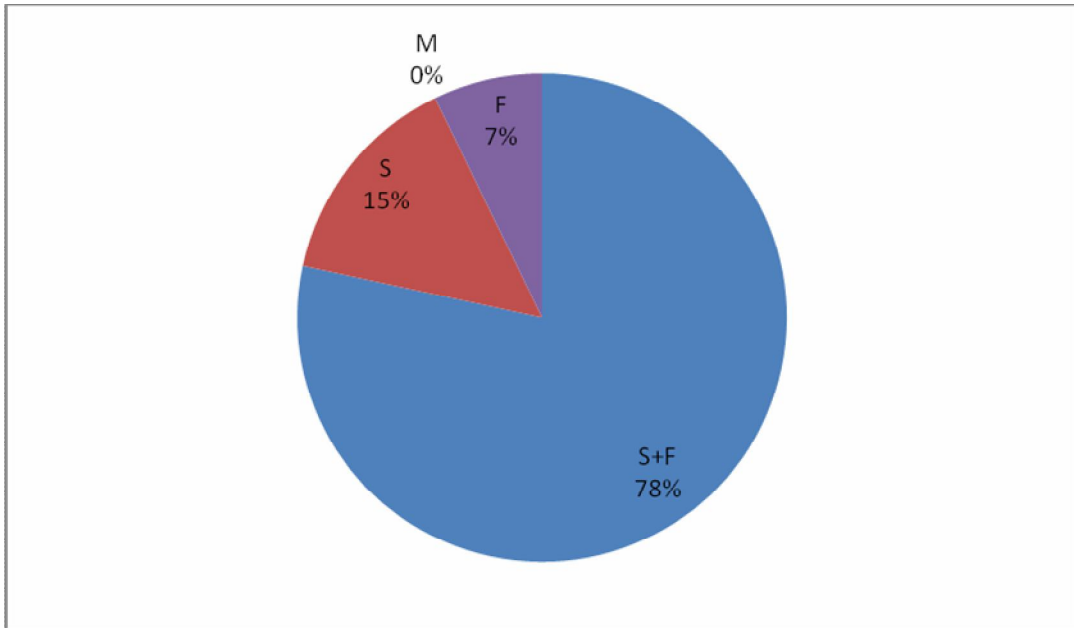
e) PÓCZOS RITA modellje csak a kétnyelvű helynévpárokra alkalmazható, de mindenképpen említést kell tennünk az adatbázisomban szereplő **egynyelvű névpárokról** is,

hiszen ez az adattár egészének viszonylag jelentős része (14%). Az elemzési modell utolsó csoportját az egy közösség által használt névpárok alkotják (PÓCZOS 2010: 200). Magyar nyelvhasználóktól gyűjtötték a vizsgált névpárok 18%-át, németektől pedig 8%-át. Ez az arányszám azt jelzi, hogy a kétnyelvű környezetben a denotátumok hány százalékát nevezi meg csak az egyik közösség, a másik pedig elnevezés nélkül hagyja. Két szoros kapcsolatban élő közösség esetében a magyarázat aligha lehet az, hogy az egyik etnikai csoport mást tekint helynek, mint a másik; az okok sokkal inkább az adatgyűjtésben keresendők (PÓCZOS 2010: 200).

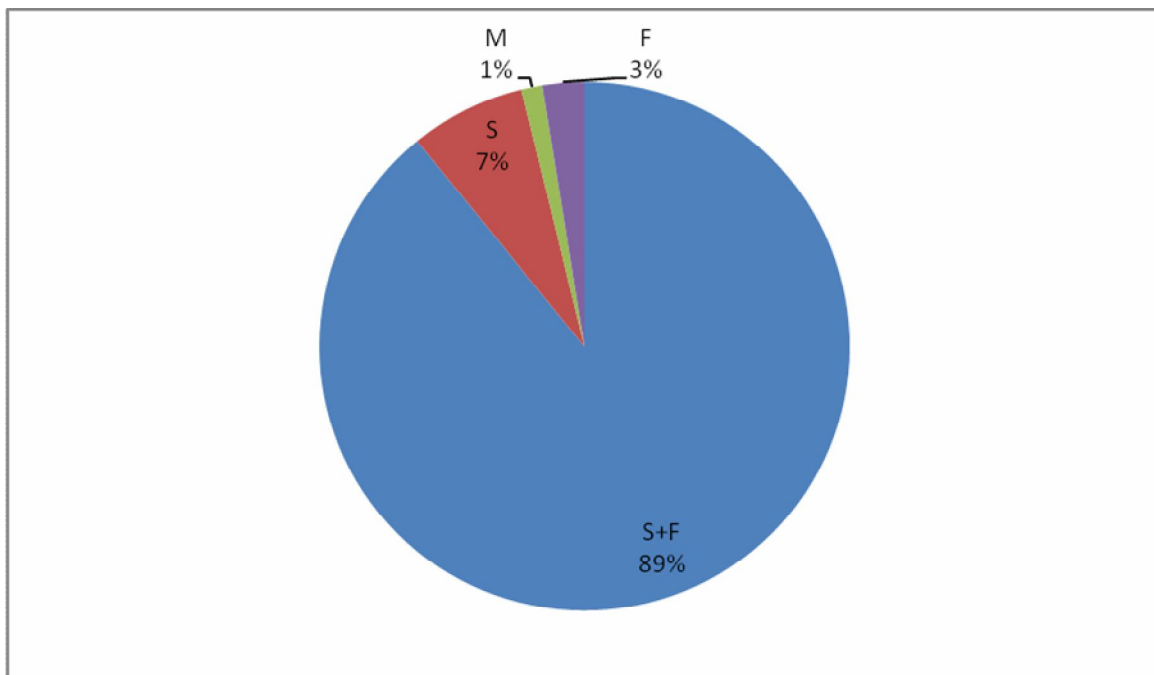
3.2. A magyar és a sváb helynevek szemantikai típusai

A vizsgálatom következő alfejezetében a magyar és sváb helynevek **funkcionális-szemantikai** leírását végzem el. A fő szerkezeti típusokat adatbázisomban aszerint különítettem el, hogy az adott helynév milyen szemantikai szereppel bír. Ehhez leírási keretként a HOFFMANN ISTVÁN-féle helynévelemzési modell szolgált (1993), amely a névrészek funkciói között az alábbiakat különíti el: fajtajelölő névrészek (ezt F szimbólummal jelöljük), sajátosságjelölő névrészek (S szimbólummal jelölve), illetve megnevező (M) funkciójú névrészek. A névrendszer természetesen számos akár a névadási motivációkat is befolyásoló szempont alapján további részrendszerekre bontható. További jellegzetes különbségeket fedezhetünk fel a nevek funkcionális-szemantikai struktúrájában, ha az egyes denotátumcsoportokat elkülönítve vizsgáljuk (PÓCZOS 2010: 56).

Az említett névrészfunkciók állhatnak a nevekben önmagukban, ez esetben egyrészes nevekről beszélünk, de bizonyos névrészfunkciók össze is kapcsolódhatnak egymással, kétrészes neveket hozva létre. Ennek megfelelően a névállomány lehetséges névszerkezeti típusai a következők: F (n. *Virohouz*, m. *Parókia*), S (m. *Fenyves*), M (n. *Lendli*), illetőleg S+F (m. *Padi-hegy*, n. *Gélis Báh*). A vizsgált településen ezek a névszerkezetek az alábbi megoszlást mutatják:

1. ábra. A magyar nevek névszerkezeti típusainak megoszlása.

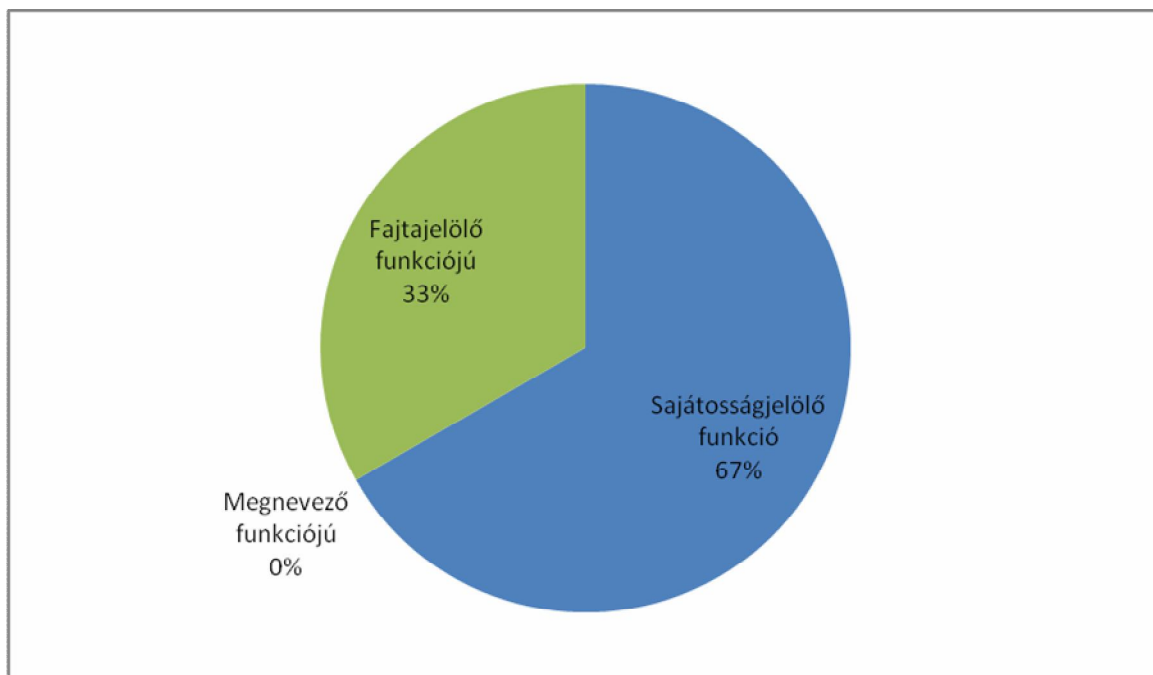
2. ábra. A német nevek szerkezeti típusainak megoszlása.

A következőkben ezeket a típusokat mutatom be nagyvonalakban.

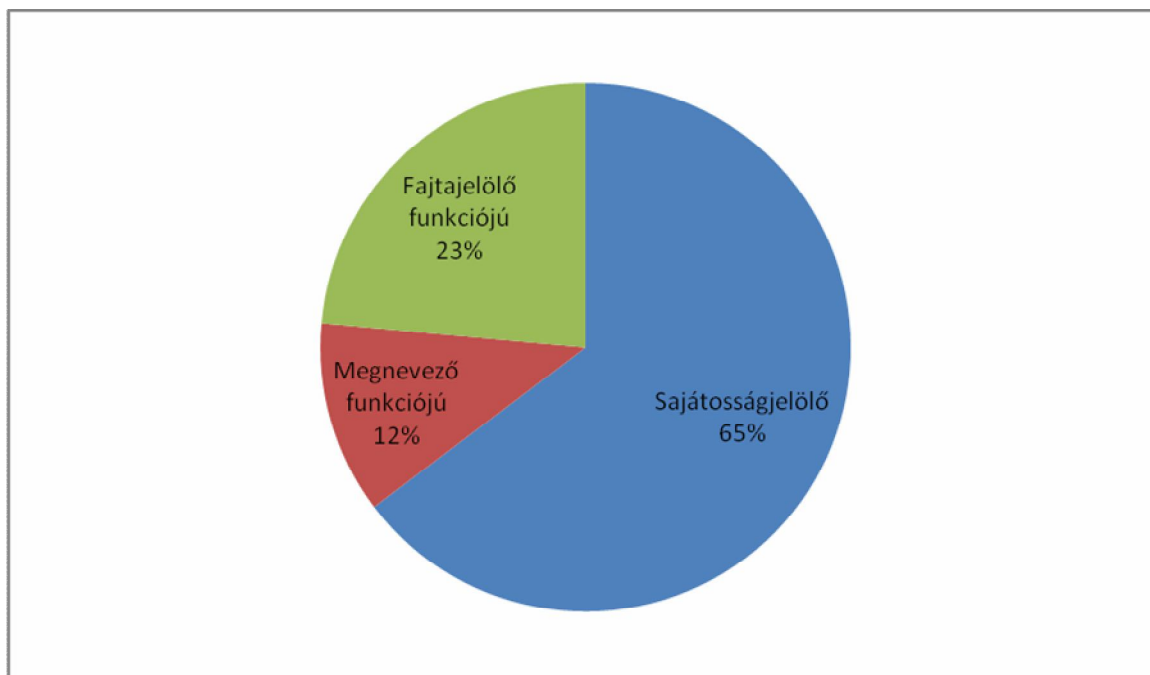
Az elemzésben külön vizsgálom az egy-, illetve a kétrészes helyneveket, és igyekszem utalni a magyar és a német névrendszerek sajátosságaira. A vizsgálatot az egyrészes nevekkal kezdem.

1.) Egyrészes helynevek

A vizsgált településen kevesebb az egyrészes helynevek száma, mint a kétrészeseké. Rátka település 296 helyneve közül összesen 41 egyrészes található, ami a nevek alig 10%-át teszi ki. Ebből 24 magyar helynév, 17 pedig német névhasználóktól gyűjtött. Az egyrészes helynevek ilyen alacsony számára az lehet a magyarázat, hogy a településen az adott denotátumtípusból csupán egy van, ezért nem szükséges a megnevezését bővítményi résszel ellátni. Erre példa: n. *Su(e)l* ('iskola'), n. *Smitt(e)* ('kovács'), m. *Kocsma*, m. *Plébánia* stb. Az alábbi diagramokon az egyrészes nevek szemantikai típusait ábrázolom a magyar és a német névrendszerben.

3. ábra. A magyar névrendszer egyrészes neveinek típusai.

4. ábra. A német névrendszer egyrészes neveinek típusai.

Az egyrészes helynevekben a következő funkciók megjelenését tapasztalhatjuk.

a) Sajátosságot kifejező helynevek

aa) A hely valamely tulajdonságát kifejező név

Ebbe a kategóriába azokat a neveket soroljuk, melyek a hely valamilyen tulajdonságáról kapták a nevüket (szín, szag, forma, méret stb.). Adattáramban ezek a helynevek viszonylag alacsony számban jelennek meg: összesen 6 fordul elő belőlük a településen, ezek pl. m. *Kaolin*, n. *Tur(e)z(e)cske* ('túrózacskó').

Találunk példát a **funkció** kifejeződésére is: m. *Guruló* (a funkciója, hogy télen kitűnő szánkópályaként használják), m. *Delelő*, n. *Dőlő*, n. *Brinili* (a jelentése 'forrás', funkcióját tekintve pedig állatitató). Ugyanígy van példa a terület **alakjára**: m. *Túrózacskó*, m. *Kerektógyes*.

Megvizsgálva a felhasznált nyelvi eszközöket elmondható, hogy a nevek többsége képzett melléknevek (-s, illetve -ó, -ő képzős melléknevek) felhasználásával jött létre. A terület alakjára összesen 2 név utal, ezek közül az egyik főnévi (*Túrózacskó*), a másik pedig melléknévi lexémával fejeződik ki (*Kerektógyes*).

ab) A név viszonyának kifejezése valamely külső dologhoz

Az egyrészes helynevek számában kevés azoknak a neveknek az aránya, melyek a birtokosokról elnevezett helyek, adattáram összesen 3 ilyen tartalmaz (n. *Smitt(e)*, m. *Herceg*, n. *Páskem(e)rsz*). Ez a három név a **birtokosra** utal, a n. *Smitt(e)* és a n. *Páskem(e)rsz* a birtokos tulajdonnévére, míg a m. *Herceg* az egykori tulajdonos titulására. Az elnevezések többségükben az adott terület **növényzetére** utalnak. Erre a magyarázat nagyon egyszerű: a település lakói a mezőgazdaságból élnek a mai napig, így az elnevezések mindig aszerint alakultak, hogy mely földterületen mit termesztettek, pl. m. *Almás*, m. *Akác*, m. *Csere*.

ac) A név kifejezi a viszonyát valamely más helyhez

A sajátosságjelölő egyrészes helyneveknek ez egy nagyon kicsi csoportja, mindösszesen 1 név sorolható ide. Ez a név pedig a német *Lendli* (a n. *Lendli* jelentése 'vidéki', nem pontosan a megnevezett területet jelöli, csak viszonylag behatárolja azt) lexéma.

b) A megnevező szerepű egyrészes helynevek

Megnevező funkcióban mindig valódi helynév áll, ide sorolhatóak az idegen eredetű helynevek, de a kétrészes helynevek esetében szerkezeti változás nyomán is kialakulhat a megnevező szerep (HOFFMANN 1993: 48).

Az egyrészes nevek között igen ritka a megnevező szerepű helynév, de például ide sorolható a víznevek közül a m. *Koldu*, mely patakot jelöl. A m. *Koldu* elnevezés a német *Gold(e)* ('arany') szóból alakult. A betelepülő német családok úgy vélték, hogy a patak aranyat ér a mezőgazdasági termelés számára, mivel elhelyezkedését tekintve remek lehetőséget adott a növények öntözésére.

c) A hely fajtáját jelölő egyrészes nevek

A hely fajtájának megjelölésére bármilyen általánosabb vagy speciális jelentésű közzót felhasználhatunk. Ezeket gyűjtőnévvel földrajzi köznévek szokás nevezni (HOFFMANN 1993: 47). Az általam vizsgált terület helynevei között 15 egyrészes fajtajelölő helynév található (5%). Ez az egyrészes helyneveknek elég nagy aránya. A *Ksell* és a *Csapás* kivételével mindegyik név épületet jelöl, pl. *Italbolt*, *Kocsma*, *Su(e)l* pl. *Plébánia*, *Parókia*, *Kocsma*, *Fár(e)doj* ('paplak'), *Khirhe* ('templom'), *Virohouz* ('kocsma').. A vízneveknél említhetjük a *Ksell* nevet, ami kutat jelöl. Határrészek, rétek elnevezéseknél említhetjük pl. a m. *Legelő*, m. *Dülő*, n. *Dőlő* neveket.

Ha a lexikális felépítését vizsgáljuk az egyrészes fajtajelölő helyneveknek, akkor megállapítható, hogy a nevek felépítésében egyszerű és összetett földrajzi köznevek vesznek részt.

2.) Kétrészes helynevek

Az adatbázis legnagyobb részét (90%) a kétrészes helynevek teszik ki. Ezekből 87 magyar névhasználóktól és 139 német névhasználóktól gyűjtött.

A kétrészes nevek részei mindig valamilyen szintagmatikus szerkezet tagjaival azonosíthatók, melyek megjelölésére az alaprész és bővítményrész megnevezéseket használhatjuk. Azonban az egyes névrészeket csak egy adott névben az egymással való kapcsolatuk alapján tudjuk alaprésznek vagy bővítményrésznek tekinteni, ez pedig a névrészek szintaktikai viszonyaitól függ, ugyanis az alaprész mindig főtag, a bővítményrész pedig mindig alárendelt tag lehet (HOFFMANN 1993: 52).

A kétrészes helynevek funkcionális-szemantikai szempontból több kategóriába sorolhatók. Ugyanis a fentebb az egyrészes neveknél említett megnevező, fajtajelölő és sajátosságjelölő funkciók össze is kapcsolódhatnak, ezzel kétrészes helyneveket hozva létre. Az adattáram csupán S+F szerkezetű kétrészes neveket tartalmaz.

Az S+F kategóriájú helynevek az adattár 296 nevéből 226-ot tesznek ki, ami már a számból is látszik, hogy ez a gyűjtemény legnagyobb része.

a) A bővítményrészek vizsgálata

A vizsgált terület névanyagát tekintve megállapítható, mint azt már fentebb említettem, hogy a kétrészes nevek többsége sajátosságjelölő funkciójú előtagot tartalmaz. Ezen belül is különböztethetünk meg kategóriákat aszerint, hogy a helynév, az adott terület mely sajátosságára utal.

aa) A névrész kifejezi a hely valamely tulajdonságát

Csakúgy, mint az egyrészes neveknél, itt is ugyanazt kell figyelembe vennünk ennél a kategóriánál, hogy az adott helynév milyen tulajdonsággal bír (alak, forma, méret stb.). Ezek közül számos példát tartalmaz adattáram.

Az egyrészes nevekhez képest a kétrészes nevek esetében jóval több az olyan név, amely utal a terület **méretére** (21), pl. n. *Grósz(e) Grábe* ('nagy árok'), n. *Glanj(e) Bruk* ('kicsi, kis híd'), m. *Nagy-patak*, m. *Nagyárok*, n. *Grósz(e) Báh* ('nagy patak'), m. *Fő utca*, n. *Láng(e) Sárg(e)*, n. *Khurc(e)* ('rövid') *Sárg(e)*, m. *Hosszú Sarkad*.

További példákat tartalmaz még olyan helynevekre, amelyek bővítményi része az adott terület **anyagára** utal, pl. n. *Stoá-Bruh*, n. *Loá Bruh* ('kőbánya'), m. *Kőbánya, Csipketorok*.

ab) A névrész kifejezi a hely viszonyát valamely külső dologhoz

Adatbázisomban igen nagy számú azoknak az elemeknek az aránya, melyek a **birtokosukról**, vagy annak ragadványnevééről kapta a nevét, erre az egyrészes neveknél ugyan találunk példát, de nagyon keveset. Rátka településen összesen 41 olyan kétrészes helynév van, mely a tulajdonosára utal. Ennek a 41 névnek több mint a fele azaz 22 családnév (pl. n. *Stilmán Fjald* (a német *Stilmán* a birtokosra utal a n. *Fjald* lexéma pedig 'föld' jelentésű), *Tarnócisz Brinili* (a n. *Tarnócisz* birtokos neve, a n. *Brinili* jelentése 'forrás'), 6 név jelöl foglalkozást (pl. m. *Pásztorlakás-alsó,-felső*, m. *Agronómus lakás*, n. *Agronómus Houz* (a n. *Houz* lexéma jelentése 'ház'), n. *Smitt(e) Fjald*, n. *Smitt(e) Grebli*). Mindemellett szerepel még 9 ragadványnév, pl. n. *Gélis Baáh*, *Nósz(e)s Fjald* (a sváb *Nósz(e)s* szó a német orr (*Nase*) lexémából alakult, jelentése 'orr', mely a tulajdonos testrészére utal), *Brenn(e)rsz Vėjág* (a n. *Vėjág* 'út' jelentésű, a *Brennersz* pedig a tulajdonos ragadványnevére utal), n. *Pici Józsisz Brinili*, és 3 köznévi (pl. n. *Hésáft Viz* (a n. *Hésáft* 'uraság'-ot, a *Viz* pedig 'rétet' jelent), n. *Bárau Fjald*, *Báró föld*, n. *Hersaft Bruk*).

Ezek mellett nagy számban vannak jelen a **növényzetre** (16), **állatvilágra** (7) pl. *Séf(e)r Bil* (a n. *Séf(e)r* szó 'birka' jelentésű, a *Bil* pedig 'domb, hegy' jelentéssel bír), további példaként említhető a m. *Bikaistálló*, *Birka-domb*. Adattáram tartalmaz még **építményre** utaló helyneveket (6): n. *Khirkhóv Brun(e)* (a n. *Khirkhóv* lexéma jelentése 'temetőföld, temetőudvar', a *Brun(e)* jelentése pedig 'kút'), kétrészes helynevek (pl. n. *Britli Bruk*), **épületet, építményt jelölő** nevek (pl. *Fábrík Smitt(e)*, *Obr(e)m Állomás*). Az eddig említett kategóriákon kívül még az alábbiak fordulnak elő, melyek olyan **eseményre** utalnak, ami az adott **hellyel kapcsolatos** (pl. m. *Isten-hegy*, n. *Mili Foj(e)r* a német *Mili* lexéma jelentése 'malom', a *Fojer* szó pedig 'tűz' jelentéssel bír).

ac) A névrész kifejezi valamely más helyhez való viszonyát

Ebbe a kategóriába 40 helynév tartozik, ami a kétrészes helyneveknek a 17%-át teszi ki. Ezek közül adattáram tartalmaz példát olyan helynévre, melynek neve viszonyítást fejez ki, ez a típus a neveknek több mint a fele (24), pl. *Felső kereszt*, *Néáb(e)m Tanya*, *Obr(e)m Tanya*. Kisebb számú a **lakott terület közelében** lévő nevek aránya (6), pl. *Szántói dűlő*, n. *Zánt(e)m(e)r Ak(e)r*. Ennél is kevesebb azoknak a helyneveknek a száma, melyek **építmények közelében** vannak (4), pl. n. *Di Undr(e) Mili Aker* (a n. *Undr(e)* lexéma 'alsó, aluli' jelentésű, a n. *Mili* magát az építményt jelöli 'malom', a n. *Aker* pedig 'föld, szántó'

jelentésű), n. *Ob(e)r Grojc Aker* (a n. *Ob(e)r* lexéma jelentése 'felső, feletti', a n. *Grojc* pedig 'kereszt'-et jelent). A **térszínforma közelében** található nevek száma összesen 3, míg a **víznevek, tájrész nevek** illetve **egyéb helyviszonyt jelölő** denotátumok száma kategóriánként mindössze egy.

ad) A névrész nem áll kapcsolatban a denotátummal

Ebbe a kategóriába csak néhány nevet sorolhatunk, ezek közül 6 **emlékeztető funkcióban áll**, pl. *Mező Imre utca, Felszabadítók útja, Béke utca*.

b) Az alaprészek vizsgálata

Az általam vizsgált korpusz nagy részét (90%) fajtajelölő alaprészek teszik ki, a megnevező funkciójú alaprészek a névkincs alacsony számát teszik ki (1%), a névanyag fennmaradó 9%-ába azokat a helyneveket soroltam melyek, kategorizálhatatlanok szemantikai szempontból, vagy pedig (a német elnevezések körében) névelőt tartalmaznak.

Fajtajelölő funkcióban földrajzi köznevek állnak.

A felhasznált földrajzi közneveket tekintve látható, hogy ezeknek a nagy része határnevekhez sorolható helynevet tartalmaz. Ezek közül a leggyakoribbak az n. *Aker* (pl. n. *Zánt(e)m(e)r Aker*), m. *dülő, legelő, hegy* (pl. m. *Padi-hegy*), m. *domb* (pl. m. *Zsáné-domb*), m. *árok*, n. *Gráb(e), Bil*, de előfordul az *út, utca, templom, ház, lakás* alaptag is.

Az adattár 14%-át teszik ki víznevek (54), pl. m. *Nagy-patak*, n. *Gélis Báh*, m. *Halastó*, míg a 20%-át domborzati nevek (62), pl. m *Padi-hegy*, n. *Padi hégy*, m. *Isten-hegy*.

ba) A megnevező funkciójú alaprészek vizsgálata

Adattáram igen csekély számú helynevet tartalmaz, melynek alaprésze megnevező funkciójú, pl. m. *Kis Padi-hegy*, n. *Glajn(e) Padi hégy*.

Irodalom

ENDRÉSZ GYÖRGY-SPÉDER ANTAL-TAKÁCS PÉTER (1991), *Rátka Egy német falu Tokaj-Hegyalján*. Rátka.

HOFFMANN ISTVÁN (1993), *Helynevek nyelvi elemzése*. Debrecen.

PÓCZOS RITA (2010), *Nyelvi érintkezés és a helynévrendszerek kölcsönhatása*. Debrecen.

Melléklet

forr	ssz	ny	év	forrástípus	adat	rag	helyfajta	Obj.inf	Névszerkezet	FSZ1	FSZ2
Endrész 2	1		1979		Béke utca		u	Az 1970-es évek elejiég szántóterület. A legészakibb részén, a tállyai vasútállomáshoz közel került sor új házhelyek kialakítására. Az utca fele már beépített. Napjainkban az emberek egyik legnagyobb kincse a béke, a békében végezhető alkotó munka. Sok szép és új ház emelkedik itt, mint az emberi munka gyümölcse. A község vezetői ilyen elgondolás alapján adták legújabb utcánknak a „Béke“ nevet. Elvértve hallható a sváb fordítása.	S+F	720	100

	1	n	1 9 7 9		Béke Gassz(e)		u		S+F	720	100
	2		1 9 7 9		Kossuth utca		u	A legősibb utcája a településnek. A svábok betelepítésekor egy utcás falu volt Rátka. Az utca vonalvezetését a Koldu-patak folyása határozta meg . E században az utca meghosszabbodott a Tállya felé vezető út mentén egészen a vasúti átjáróig. A Fő utca (Haupt Gassz(e)) elnevezés akkortól, amióta több utcás település lett a község. Kossuth utcára a felszabadulás után változtatták a nevét, a szomszédos Monok község nagy szülöttéről nevezték el.	S+F	710	100
	2		1 9 7 9		Fő utca		u		S+F	534	100

	2	n	1 9 7 9		Haupt Gassz(e)		u		S+F	311	100
	3		1 9 7 9		Felső kereszt		tér	Az ősi falu északi végén fészület áll körülkerítve, a szántói dülő első parcellájának végén. Az első parcella római katolikus lelkészi javadalom volt. Egy utcás katolikus falvak két végén keresztet állítottak hajdan. Keresztjáró hetek alkalmával hálaadásokat végeztek a kereszt előtt. Fontos helymegjelölő szerepük volt, egyházi szertartási szokások fűződtek hozzájuk.	S+F	540	100
	3	n	1 9 7 9		Sz Obersz Grojc		tér		S+F	540	100

	4		1 9 7 9		Pásztorla kás – alsó	telek	A Felvégen a Bikaistálló melletti a csordásé, az Alvégen a Temető úttal szemközi a kondásé volt. A sváb elnevezésében nem különböztették meg a két épületet, mindkettő neve: Hirte Hous. A megkülönböztetés csak az alsó (under) és a felső (ober) jelzővel történt. A pásztor embereket már megkülönböztették: disznópásztor (Zouhirt), tehénpásztor (Khijehirt)	S+F	540	100
	4		1 9 7 9		Pásztorla kás - felső	telek	A Felvégen a Bikaistálló melletti a csordásé, az Alvégen a Temető úttal szemközi a kondásé volt. A sváb elnevezésében nem különböztették meg a két épületet, mindkettő neve: Hirte Hous. A megkülönböztetés csak az alsó (under) és a felső (ober) jelzővel történt. A pásztor embereket már megkülönböztették: disznópásztor (Zouhirt), tehénpásztor (Khijehirt)	S+F	540	100
	4	n	1 9 7 9		Hirte Houz	telek		S+F	540	100

	5		1 9 7 9		Bikaistálló	ház	A pásztorlakással egybeépített bikaistálló a Felvégen az első portával szemben, ma már nem funkcionál. Ismerték és használták a bika sváb (Stier) nevét, mégis a magyar változatát vették át az istálló elnevezéséhez. Azok a nevek, amelyek összefüggtek az állami közigazgatással vagy a gazdálkodással, a sváb köznyelvbe valamilyen formájú magyar változata került. Szólás: „I mőz holle déz rind cum Bike Stall.- Vinnem kell a bikaistállóhoz ezt az üszőt.“ Magyar-német szóösszetétel: Bik(e) jelenti a bikát, mint állatot, a Stall pedig az istállót.	S+F	412	100
	5	n	1 9 7 9		Bik(e) Stall	ház		S+F	412	100

	6		1 9 7 9	Felső közkút			Egyike az első közkutaknak. A felő faluvég lakói innen hordták az ivóvizet. Sváb elnevezését az ott lakó Vajbrenner családnévről kapta, röviden mondták ezt a nevet: Brener.	S+F	540	100
	6	n	1 9 7 9	Bren(e)rs z Brun(e)				S+F	540	100
Endrés z3	7		1 9 7 9	Agronó mus lakás		ház	A termelőszövetkezet megalakulása után építették a bikaistálló karámudvarába. A község centrumában található. Szomszédságában több középület van (bolt, kocsmá, posta, tűzoltószertár). A sváb név újkeletű, egyszerű fordítás eredménye.	S+F	422	100
	7	n	1 9 7 9	Agronó mus Houz		h		S+F	422	100

							<p>A Koldu-patak a sváb népi elnevezésben négy részre tagolódik. Első része a Koldu-erdőtől a település nagyhídjáig terjed. Ezt nevezik Koldu-pataknak, svábul Gold(e) Bah. A nagyhídtól lefelé más népi elnevezések szerepelnek. A XIII. században : Radkapataka</p> <p>A Koldu elnevezés nagyon régi, a svégek betelepüléskor átvették. Valószínű a hangalak, tehát a hangzás rokonítása alapján lett svábul Gold(e), ami aranyat jelent. Egyáltalán nem hozható összefüggésbe az arany a koldu (szegény) jelentésével. A falu kieső részét is így nevezték: Ime Grabe – méhes árok. Az idősebbek beszélnek egy Koldu faluról is.</p>	S+F	200	100
	8		1 9 7 9		Koldu- patak	p				
	8	n	1 9 7 9		Gold(e) Bah	p		S+F	200	100

	9	n	1 9 7 9	Séf(e)r Bil	domb	A hajdani Major ÉK-i részén bányaművelés folyt a földet és a hasznavehetetlen törmelékkövet a vasút mellett rakták le. Az idők folyamán dombbá magasodott, befüvesedett, bebokrosodott. A báró majorjából az említett helyre terelték a juhokat – innen az elnevezés: Séf(e)r Bil, kizárólag a sváb nevet használták, a „Birka-domb“ csak rossz fordítás, ha idegennel közölték a helyet, akkor voltak kénytelenek használni. A Séfer birkát, a Bil pedig dombot jelent.	S+F	412	100
	9		1 9 7 9	Birka- domb	d		S+F	412	100

	10	n	1 9 7 9	Stoá- Bruh	bánya	<p>A Bányász és Kert utca, valamint a Koldu-patak és a vasútvonal egy szelvénye határolja. A település ÉK-i részén található. Óriási üreg tátong benőve fűvel, bokrokkal, az É-i oldalán meddőhányók. Napjainkban szeméttárolónak használják. Az 1950-es évek elejéig működött a bánya, óriási beruházást hagytak akkor félbe, s azóta sem bányásztak itt követ. Főleg A század elején és első felében termeltek itt tufakövet. Építkeztek vele, de az iparban is felhasználták kitűnő szigetelő hatása miatt. Külön vasúti kitérőt építettek hozzá. Mivel a század elején ez volt a határban az egyetlen működő bánya, innen az elnevezés – gyakoribb volt a sváb név használata. Megkövesedett növényi maradványok, emberi és állati csontok, eszközök kerültek elő. A Stoáh jelentése kő, a Bruh bányát jelent. Ismeretes még egy népi név: Pucolán.</p>	S+F	323	100
--	----	---	------------------	---------------	-------	---	-----	-----	-----

	10		1 9 7 9		Kőbánya		b		S+F	323	100
	10		1 9 7 9		Pucolán		b		S	900	
	11		1 9 7 9		Bikakút		kút	A hivatalos név jelzi a helyét. Néhány évtizeddel ezelőtt a bikák itatására használták. Gémeskút volt, ma kerek. A felaszabadulásig hosszú szarvú, magyar szürke bikákat tartottak. Többször is előfordult, hogy itatás közben elszabadultak, ilyenkor az utcán lévők sikoltva menekültek a házakba. Kezdetben a felső közkút szolgált az állatok itatására, ez veszélyes volt, mivel a közúton kellett áthajtani őket, ezért átépítették az új kutat.	S+F	412	100

Endrés z4	12		1 9 7 9		Italbolt	h	A Bikakút mellett a Koldu-patak keletről délre kanyarodó szelvénye partján épült az 1950-es évek derekán. Falusi szokás volt, hogy a legények fiatal emberek vasárnap délután a kocsmában mulattak, még ma is él ez a szokás. A nők nem jártak és nem járnak italboltba. Korábban a sváb, ma a magyar elnevezés a közkeletű.	F	100	
	12		1 9 7 9		Kocsmá	h	A Bikakút mellett a Koldu-patak keletről délre kanyarodó szelvénye partján épült az 1950-es évek derekán. Falusi szokás volt, hogy a legények fiatal emberek vasárnap délután a kocsmában mulattak, még ma is él ez a szokás. A nők nem jártak és nem járnak italboltba. Korábban a sváb, ma a magyar elnevezés a közkeletű. A Virohouz jelentése: kocsmá.	F	100	

	12	n	1 9 7 9		Virohouz		h		F	100	
	13		1 9 7 9		Felsőbolt		h	A kocsmával egybeépítve található a Kossuth utca felső végén a Koldu-patak partján. A Szerencs és vidéke ÁFÉSZ működteti. Két bolt van a faluban, ez a felső részen található, ezért Felső bolt Ob(e)r Kvélb. Árvay – féle boltnak azért nevezik, mert megalakulása óta a 70-es évek derekáig Árvay Mátyás, a rátkaiak Matyi bácsija volt a vezetője. Az Ob(e)r felsőt, míg a Kvélb felsőt jelent.	S+F	540	100
	13		1 9 7 9		Árvay – féle bolt		h		S+F	421	100
	13	n	1 9 7 9		Ob(e)r Kvélb		h		S+F		100

	14		1 9 7 9	Petőfi utca	u	Az ősi falumagtól ÉK-re kanyargó Koldu-patak bal partján az ,930-as években kialakuló házsorok kapták az Újtelep elnevezést, ennek egyik része a Petőfi utca. Érdekes, hogy a vasútvonal alatt elterülő Újtelep nem kapott sváb elnevezést. Svábul beszélve is ezt a nevet alkalmazták. Az Újtelep alsó utcája a felszabadulás után Petőfi utca lett. Az elnevezésnek nincs indoka, csupán az, hogy valamely történelmi vagy irodalmi nagyságról nevezték el az utcákat tereket.	S+F	710	100
	14		1 9 7 9	Újtelep része	u		S+F	710	100

	15		1 9 7 9	Vasút utca	u	A múlt században még libalegelő vol. Az Újtelep egy része volt A két világháború között csak néhány ház állt itt. Jobbára a felszabadulás után lett teljessé az utca Ny-i szelyén,követve annak nyomvonalát. A Vasút utca elnevezés felszabadulás utáni. Ez is az Újtelep része volt. Az Újtelep helymegjelölésnél több részre oszlott. Így mondták pl.: I gán iz Lenc Stefiz Undr(e)m Bakter Houz (állomás) – Én megyek Lenc Stefiékhez a bakterház vagy állomás alá.	S+F	532	100
	15		1 9 7 9	Undr(e) m Bakterho uz	u				
	15		1 9 7 9	Undr(e) m Ajz(e) Véjág	u				

	16		1 9 7 9	Zsáné - domb	d	A Kőbánya DK-i oldalán enyhén meredek partoldal, mely a Koldupatakra lejt. Művelik, általában gumósokat és hüvelyeseket termelnek itt. A Kert utcában lakott egy Zsán nevű bányamester. Halála után még évekig az özvegye Zsánné lakott a házban. A partoldal a gyermekek közkedvelt ródlipályája. Mivel több szánkóhelyben válogathatnak, ezért elnevezték őket. (Megyek a Zsáné-partra szánkózni)	S+F	421	100
--	----	--	------------------	-----------------	---	---	-----	-----	-----

	16		1 9 7 9	Zsáné - part	d	A Kőbánya DK-i oldalán enyhén meredek partoldal, mely a Koldupatakra lejt. Művelik, általában gumósokat és hüvelyeseket termelnek itt. A Kert utcában lakott egy Zsán nevű bányamester. Halála után még évekig az özvegye Zsánné lakott a házban. A partoldal a gyermekek közkedvelt ródli pályája. Mivel több szánkóhelyben válogathatnak, ezért elnevezték őket. (Megyek a Zsáné-partra szánkózni)	S+F	421	100
--	----	--	------------------	-----------------	---	--	-----	-----	-----

	17		1 9 7 9	Kacagájék boltja	h	A század elején működött, Fridmann nevű zsidó volt a tulajdonosa. A lakás, Stumpf Györgyné tulajdona (Kossuth u.). Az 1950-es évek elejéig volt itt vegyesbolt, a tulajdonosok váltották egymást (Zukermann, Árvay Máttyás) Az idősebbek ma is emlékeznek Kacagájék boltjára és kocsmájára, lovára. A szólás is él: „Zó gato vé esz Kacagáj(e) ros” Úgy megy, mint Kacagáj lova (girhes). Nóta is szólt Kacagájnéról: „Jajj, de hosszú, jajj, de rögös...”	S+F	421	100
--	----	--	------------------	------------------	---	--	-----	-----	-----

	17		1 9 7 9	Kacagájé k kocsmája		A század elején működött, Fridmann nevű zsidó volt a tulajdonosa. A lakás, Stumpf Györgyné tulajdona (Kossuth u.). Az 1950-es évek elejéig volt itt vegyesbolt, a tulajdonosok váltották egymást (Zukermann, Árvay Máttyás) Az idősebbek ma is emlékeznek Kacagájék boltjára és kocsmájára, lovára. A szólás is él: „Zó gato vé esz Kacagáj(e) rosz“ Úgy megy, mint Kacagáj lova (girhes). Nóta is szólt Kacagájnéról: „Jajj, de hosszú, jajj, de rögs...“	S+F	421	100
	17	n	1 9 7 9	Sz. Kacagáj(e) Kvélb u. Virohouz	h		S+F	421	100
Endrés z5	18		1 9 7 9	Kacagájé k kútja	k	Stumpf Györgyné udvarában található kút (Kossuth u.). Akkoriban még a kút sváb elnevezése volt az általános. Sz. Kacagáj(e) Kswell a Kswell elnevezés a gémeskútra utalt.	S+F	421	100

	18	n	1 9 7 9		Kacagáj(e) Kswell	k		S+F	421	100
	19		1 9 7 9		Parókia	h	A templom É-i szomszédságában temetőkert volt. 1855-ben építették az L alakú épületet. Ekkor lett Rátkán önálló plébánia. Előtte az épületet a tállyai egyházközség leányegyházaként szerepelt. Az épületet 1977-ben a községi tanács megvásárolta és óvodává alakította. A kertben megépült az új egyházi épület. Jellegzetes sváb elnevezés a Fár(e)doja, a némettől eltérő „Fár“= pap szóból ered.	F	100	
	19		1 9 7 9		Plébánia	h		F	100	
	19		1 9 7 9		Fár(e)doj	h		F	100	

	20		1 9 7 9		Tanácsház	h	A Széchenyi tér közepén enyhén lejtős helyen 1953-ban épült. A településen eddig nem volt községháza- épület . Inkább a magyar elnevezést használják. Ma már a svábul beszélők is így mondják: „I gán iz Tanács ház(e).“- Megyek a Tanácsházára.	F	100	
	20	n	1 9 7 9		Tanács- houz	h		F	100	
	21		1 9 7 9		Széchen- yi tér	t	A csordacsapás két oldalán lakások épültek, a Tanácsházától a vasútállomásig, K-i irányba egyre szűkülő tér. A második világháborút közvetlenül megelőzően kezdődtek itt az építkezések. A hajdani Újtelep egy része. A felszabadulás után kapta a Széchenyi tér nevet. Nem volt okozati összefüggés a név és az elnevezés között.	S+F	710	100

	22		1 9 7 9		Állomás	h	A század elején épült vasútvonal a Majorsági dűlő Ny-i szegélyén és az alsó legelő csapásrészét átszelve, a település K-i peremén haladt Tállya felé. A mai Széchenyi tér K-i csücskén építették a 4. sz. őrházat feltöltött magaslaton. Kezdetben csak őrház volt, ahol a bakter lakott. Miután vasúti megálló lett, menetjegyet is adott az ott lakó vasutas. Váróteremcsak az 1960-as években épült. Napjainkban az Állomás a legelterjedtebb népi elnevezés.	F	100	
	22		1 9 7 9		Őrház	h		S+F	325	100
	22	n	1 9 7 9		Bakterho uz	h		S+F	325	100

	23		1 9 7 9	Rákóczi utca	u	A vasút nyomvonalát követő, annak a K-i oldalán végighúzódó utca. A Major alsó peremén a felszabadulás előtt mintegy két ház állt. Ma teljesen beépített. A néhány házat korábban csak úgy emlegették: Obr(e)m Bakterhouz, vagy Obr(e)m állomás = bakterház vagy állomás felett. Mivel a majorsági rész , s az egész település hajdan Rákücsi birtok volt, a nagy történelmi személyiségről nevezték el ezt az utcát.	S+F	710	100
	23	n	1 9 7 9	Obr(e)m állomás	u		S+F	540	100
	23	n	1 9 7 9	Bakterho uz	u		S+F	710	100

	24		1 9 7 9		Major – napjaink ban lakóháza k található ak itt		A vasútállomástól K-re, a Felszabadítók útjától É-ra eső terület. Utolsó tulajdonosa báró Maillot Nándor. A körülötte lévő dűlő ma is Majorsági dűlő. Béresek, cselédek laktak hajdan. Utolsó intézője Holczer Kálmán. Az idősebbek ezt a területet még elvéve Majornak nevezik.	F	100	
Endrész z6	25		1 9 7 9		Bányász utca	u	A hajdani Major területén kialakult Újtelepet kettészelő utca. A vasútállomástól K-re található. A valamikori Major területén főleg bányászok építkeztek a felszabadulás után. Az utca is a régikőbányához vezet, innen az elnevezés	S+F	325	100

	26		1 9 7 9		Május 1 utca	u	Alig néhány házból álló ,csak az egyik oldalán beépített utca . Az Alsó legelő csapás részének végén ágazik el a Felszabadítók útjából K-i irányba. Valószínű, hogy abból az elgondolásból kapta a nevét, hogy minden május elsején erre vonul a falu lakossága, hogy majálist ünnepeljen a Koldu-erdőben.	S+F	710	100
	27		1 9 7 9		Kert utca	u	A Kőbánya K-i oldalának mélyen fekvő utcája. A felszabadulás után épültek házak. Alig néhány házból áll, körülöttük házhelyek, legtöbbjük gyümölcsfával beépített. Közel a Koldu-patak A gyümölcsös – és zöldséges kertekről az elnevezés.	S+F	325	100

	28		1 9 7 9	Felszabadítók útja	u	Az állomás feletti utca a legelő irányába, a mostani futballpályánál teljesen kiszélesedik. A felszabadulás előtt két ház állt itt. Részben majorsági, részben legelő és szántó volt. 1944. december 14-én a szovjet és román felszabadító csapatok Mád felől a legelőn keresztül itt jöttek be a községbe. Innen hivatalos az elnevezés. Annak előtte inkább svábul határozták meg a helyet: Obr(e)m állomás – állomás feletti rész. Vagy: „Gam(e)r ufte Glajn(e) Váz(e) mit D(e) Gajz! – A libákkal menjünk a Kislegelőre!“ Az Obr(e)m felsőt vagy felettit jelent.	S+F	710	100
	28	n	1 9 7 9	Obr(e)m állomás	u		S+F		100

	29		1 9 7 9		Csapás	u	A mai Tanácsházától tartott végig a Felszabadítók útján át. kondás és a csordás a faluban összegyűjtötte az állatokat. A szoktató állatokkal a tulajdonos vagy valamelyik családtagja is elment végig a csapáson, segített a pásztornak hajtani, hogy haza ne szökjön a legeltetéshez szokatlan állat. Mondták: „I troj b mai rind cum Glajn(e) Grebli.“ „Én hajtom az üszömet a Kisárokig.“ A Féjáttrib és a Tribvéjág kifejezés : a Trib az árkot, a Féj/Véjág pedig az utat jelenti.	F	100	
	29	n	1 9 7 9		Féjáttrib	u		S+F	522	100
	29	n	1 9 7 9		Tribvéjág	u		S+F	522	100

	30	n	1 9 7 9		Khirh(e) Bruk	híd	Az 1930-as években épült kőhíd, a Széchenyi teret köti össze a Kossuth utcával előtte ezen a helyen átgázoltak a sekélyvizű patakon . A templom közelsége határozta meg a névadást.Khirhe jelenti a templomot, a Bruk a hidat.	S+F	413	300
	31		1 9 7 9		Római katolikus templom	h	Az ősi településmag centrumában a tisztán katolikus vallású lakosságnak a kicsntár 1807-ben templomot építtetett, melyet Szent Anne tiszteletére áldottak meg. Kezdetben a tállyai káplánok tartották az istentiszteletet német nyelven, később a plébánia megépültével állandó helybenlakó lelkipásztora lett a községnek, az első Brógli Mátyás ugyancsak sváb származású, aki kifejlesztette a Szent Anna-kultuszt, aminek a névadásban is jelentős szerepe van.Az idősebbek ma is a sváb tepmlomnevet használják: Khirhe	S+F	422	100

	31	n	1 9 7 9		Khirhe		h		F	100	
Endrés z7	32		1 9 7 9		Felvég		falurész	A Nagyhídtól felfelé eső terület neve. Fokozatosan bővült, kiterjedése egyre nagyobb. A terjeszkedés a két világháború között kezdődött. A Felvég (Ob(e)r Darf) nemcsak földrajzi meghatározást, hanem társadalmi megkülönböztetést is jelentett. Rangos volt a Felvégen lakni. Innen kerültek ki a falu vezetői. Itt éltek a tehetősebb családok. Az Ober szintén valami felettit jelent, a Darf pedig falut..	S+F	540	100
	32	n	1 9 7 9		Ob(e)r Darf				S+F	540	100

	33		1 9 7 9	Mező Imre utca	u	A Tanácsházától az Isten-hegyek irányába haladó utca. Első része még a felszabadulás előtt épült ki. A hajdani Tokaj – Kassa útvonal erre haladhatott. Az elnevezés gyökere korábbi, mint a névadás ténye. Amikor azt mondták: „Megyünk a mezőre.“ – a faluból kimenve leginkább erre az útra gondoltak. A faluból más irányba mehettek a rétre, legelőre, erdőbe, szőlőbe. A szántóföldek zömmel ebben az irányban helyezkedtek el. Találó volt a mártír Mező Imre nevét adni az utcának.	S+F	710	100
--	----	--	------------------	-------------------	---	--	-----	-----	-----

	34	n	1 9 7 9		Di glajn(e) Bruk		híd	A templom és az iskolaköz előterében fahíd vezetett át a Koldu-patakon. Keskeny volt, csak gyalogosok használták. Ezen keresztül közlekedtek a templom irányába. Ősidők óta használták. Miután megépült az iskola előtti vashíd, lebontották. Di glajn(e) Bruk , ezen a néven emlegetik ma is az öregek, tőle mintegy 150 méterre található a Nagyhíd, ezért volt ennek a neve Kishíd, de csak svábul használták a nevet leginkább. A Di a névelőt, a glajne a kis jelzőt, a Bruk a hidat jelenti.	S+F	311	100
--	----	---	------------------	--	------------------------	--	-----	--	-----	-----	-----

	35	n	1 9 7 9		Smitt(e)	h	Az első a mai iskola helyén állt, a második a mai posta helyén. Az iskola helyén állót Fábrik Smitt(e), azaz Fábrik mester kovácsműhelyének a postan helyén lévő Sz Nyisalovics Smitt(e)-nak azaz Nyisalovicsék kovácsműhelyének nevezték. Szólas: „I gán it Smitt(e), cum Smid.“ – Én megyek a kovácsműhelybe a kovácshoz.	M	325	200
	35	n	1 9 7 9		Fábrik Smitt(e)	h				

	36	n	1 9 7 9		Su(e)l	h	<p>A múlt század elején már működött, német nyelven folyt a tanítás. 1911-ben a régi szalmaföldes, agyagpadlós épület helyére felépítették a jelenlegi négy tanteremből álló iskolát. 1929-ig a középső terem a községi tanácskozó terem volt. Ebben az új iskolában már csak magyar nyelven folyt az oktatás. A község építette az új iskolát, egy-egy tehetősebb gazda egy-két ökör árával járult hozzá az építkezéshez. Úgy emlegették régebben: „Di noj(e) Su(e)l.“- Az új iskola. A Su(e)l az iskolát jelenti.</p>	M	325	200	
--	----	---	------------------	--	--------	---	---	---	-----	-----	--

	37	n	1 9 7 9	Szánt Áné Gássz(e)	t	A település legősbibb magja . Ezen a részen a Koldu-patak bal partja mocsaras volt, ezért szétnyílt az utca a partos oldalba, mintegy teret alkotva.Felső vége érintette a hajdani Tokaj – Kassa útvonalat. Ezen a helyen pincesorok voltak két lépcsőben valószínű még a svábok betelepítése előtt. A térre épült később egy dombocska lábánál a templom, a mocsár szélén az iskola,a vizenyős talaj feltöltése után kultúrotthon és tejsarnok. Az Iskola tér elnevezés későbbi, már hivatalos névadás. A nép nyelvén svábul: „Szánt Áná Gássz(e)“- A tepmlom védőszentjéről nevezték el. A Szánt a szentet, a Gássz(e) az utat jelenti.	S+F	431	100	
--	----	---	------------------	--------------------------	---	---	-----	-----	-----	--

Endrés z8	38		1 9 7 9	Szent Anna domb	d	A templom és az iskola közötti lejtős terület, közkedvelt szánkózó helye a gyermekeknek. Ma már csak az idősebbek ismerik a nevet. „Kum slitl(e) und slojfl(e) uf t(e) Szánt Áná Bil!“ – Gyere szánkózni, csúszkálni a Szent Anna dombra! A Szánt a szentet, az Áná az Anna nevet, a Bil a dombot jelenti.	S+F	431	100
	38	n	1 9 7 9	Szánt Áná Bil	d		S+F		100

	39	n			Szánt Áná Brun(e)	k	Az Iskola téren lévő felső közkút, a lejtő tetején, közvetlenül a házak előtt. Gémes része Rajzer Mihály portáján volt. Ma kerek kút. Legrégibb népi nevét (Szánt Áná Brun(e), ma már nem ismerik, csak a nagyon idős emberek. A templom védőszentjéről kapta a nevét. Ma svábul beszélve így mondják: Sz Khájz(e)rsz Brun(e), Kajzer Ferenc portája előtt található. A Szánt a szentet, az Áná az Anna nevet, a Brun(e) a kutat jelenti. A Ksell szintén kutat jelent.	S+F	431	200
	39	n	1 9 7 9		Ksell	k		F	100	
	39	n	1 9 7 9		Khájz(e) rsz Brun(e)	k		S+F	431	100

	40	n	1 9 7 9	Sz Herhált(e)) Khjál(e)r	pince	Az Iskolatér 8. számú ház előtti pince. Ma már nem látható, mert ráépytettek. Egyedüli utcára nyíló pince volt a faluban. Első tulajdonosáról nevezték el – Herhalték pincéje. Később öröklés útján Stumpf és Molnár család birtokába került. Magyarul is használták a legutóbb a nevet: Molnárék pincéje (Molnár-pince). A Herhált(e) a molnár mesterséget, a Khjál(e)r a pincét jelenti.	S+F	421	100
	40		1 9 7 9	Molnár- pince	p		S+F	421	100

	41	n	1 9 7 9		Darfbrinili	k	A Kossuth út 70. számú ház előtt volt egy közkút, amit bővízü forrás táplált. A forrás fölös vize lefolyt a Koldu-patakba. Mivel a község központjában volt e forráskút így kapta sváb nevét: Darfbrinili – Forráskutacska – Faluforrás. Ivóvize közkedvelt volt, messziről jártak die vízért. A Darf falut, a Brinili forrást jelent.	S+F	325	100
	42	n	1 9 7 9		Darf Brun(e)	k	A mostani Tejcsarnok szomszédságában levő kút. Magas vízállású. Túlfolyása a patakba vezetődött. Leginkább vonófa segítségével merítették vizét. Volt már kerekeskút is. Túlfolyását állatok itatására használták. Még az Alvégről is jöttek ide itatni. Még ma iss sokan használják a vizét. Innen az elnevezés: Darf Brun(e) – Falu kútja	S+F	325	100

	43		1 9 7 9		Kultúrotthon	h	1955-ben épült az iskola D-i szomszédságában. A mélyen fekvő területet feltöltötték, mert előtte vadvizes, mocsaras terep volt itt. Az épület áll egy nagyteremből és egy klubszobából, 1955-ben hozzáépítettek egy könyvtárhelyiséget. A művelődés központja. Előadások, klub- és könyvtári foglalkozások, filmvetítések, bállok, közgyűlések, stb. zajlanak itt. Működik egy népi táncsoport és kézimunkaszakkör is. Ma is közkeletű a Kultúrotthon mellett a Kulturhouz elnevezés is.	S+F		100
	43	n	1 9 7 9		Kulturhouz	h		S+F		100

	44	n	1 9 7 9		Sz Hábák Brun(e)	k	Az Iskola tér beszögelésében a kultúrotthon szomszédságában található. Gémeskút volt, ma kerekes. Néhány család használja. Az ottlakókról többféle névváltozatban szerepel. Ezek a kút mögötti házban lakók ragadvány nevei. A Hábák a birtokos neve, a Brun(e) kutat jelent.	S+F	421	100
	44	n	1 9 7 9		Sz Sájersz Brun(e)	k		S+F	421	100
	44	n	1 9 7 9		Sz Stán(e)sz Brun(e)	k		S+F	421	100

Endrés z9	45	n	1 9 7 9	Di grósz(e) Bruk	híd	Az első közhíd a Koldu-patakon az Iskolatér és a Kossuth utca találkozásánál. Választóvonal a két falurész között (Alvég, Felvég) között. Valamikor a kis gyalogátjáróként szolgáló fahíd mellett ez volt az egyedüli kőhíd, ezért Nagyhíd. Az egyik sváb elnevezés is ezt tükrözi: Di grósz(e) Bruk. A másik elnevezés a híddal szemben lakó Hausel család ragadványnevétől származik: Sz. Csápic(e) Bruk. A Di a névelőt, a grósz(e) a nagy jelzőt, a Bruk hidat jelent.	S+F	311	100
	45	n	1 9 7 9	Sz. Csápic(e)) Bruk.	híd		S+F	421	100

	46	n	1 9 7 9	Sz. Floásák(e)rsz Bánk	h	Az 1940-es évekig működött az Iskola téren a közösségi kúttal szemben. Helyiségét már lebontották. Helymegjelölésre még ma is használják az idősebbek sváb beszéd közben. A Krigerék családja üzemeltette a húsboltot, akik Eperjesből származtak, felnémetek voltak. Sváb ragadványnevük a foglalkozásukból ered: Floásák(e)r. Innen a mészárszék elnevezése.	S+F	421	100
	47	n	1 9 7 9	Sz. Brekónés z Kválb	h	Az Iskola tér 15. sz. házában működő vegyesbolt a XX. század elején. Később átköltözött a Fő utcára. „Brekóné“ fogalom volt. Hanyagul öltözködött, csúf külseje volt. Markovicsnéra valahogyan ráragadt a Brekóné elnevezés. Sváb szólás is keletkezett: „Zó kszis ouvsz vé sz Brekóné“- Úgy nézel ki, mint Brekóné, tehát csúf vagy. A Kválb, akárcsak a Kvélb boltot jelent.	S+F	421	100

	47		1 9 7 9		Markovi csné boltja		h		S+F	421	100
	48	n	1 9 7 9		Sz Undr(e) Grojc		tér	Az Alvégen, Endrész Ferenc háza előtt található fészület. Az egy utcás katolikus településeknél szokás volt a múltban a két faluvégen keresztet állítani. A keresztjáró heteken processzióval hálaadásra vonultak ide. Helymegjelölőszerepük volt. Sváb elnevezésük állítási helyükből ered: Sz. Undr(e) Grojc. Az Undr(e) valami alattit, a Grojc keresztet jelent.	S+F	540	100
	49	n	1 9 7 9		Undr(e) Darfbrun (e)		k	A Kossuth utca legalsó közkútja, a Fekszí-féle ház előtt található. Általában Alsó közkútként emlegették, svábul: Und(e)r Darfbrun(e). Ritkán az ottlakókról így emlegették: Sz Rabatisz Brun(e). Az Und(e)r – valami alatti – szót használják Undr(e) alakban is.	S+F	540	100

	49	n	1 9 7 9		Sz. Rabatisz Brun(e)		k		S+F		100
	50	n	1 9 7 9		Sz Kuft(e)sz Brun(e)		k	Az alsó bolttól mintegy 50 méterrel lejjebb a páratlan oldalon található a közkút. Rossz ivóvízéről volt ismert. Valóságos történetből keletkezett szólással indokolják: „Isz Kuft(e)sz Brun(e) is drajkhojt d(e) Kasz!“- A Kuftáék kútjába beleesett a kecske. Nevét a kút mögötti házban lakóktól kapta. A Brun(e) szó kutat jelent.	S+F	314	100
	51	n	1 9 7 9		Sz Kuft(e)sz Kváb		h	A század elején a Fő utcán a mai vegyesbolt a mai vegyesbolttól mintegy 50 méterre lejjebb a páratlan oldalon lévő bolt. Tulajdonosáról nevezték el magyarul és svábul. A Kváb szó boltot jelent.	S+F	421	100

	51		1 9 7 9		Kuftáék boltja		h		S+F	421	100
	52		1 9 7 9		Vegyesb olt		h	Az Alvég középpontjában a felső ház sor első épülete. Új bolt az ÁFÉSZ kezelésében, főleg élelmiszereket, napi cikkeket árusít, hozzáépített húsbolt található. Mivel mindkét vegyesbolt működik a faluban, alsó és felső jelzővel látták el őket a köznyelvben. A sváb elnevezésük is ennek megfelelő.	S+F		100
	52		1 9 7 9		Húsbolt		h		S+F		100

Endrés z10	53		1 9 7 9	Ferkóék kútja	k	Az alsó bolttól mintegy 50 méterrel feljebb a páratlan oldalon található a közkút, hajdan gémeskút. Vanner Ferenc lakott a kút mögötti telken, Ferkó bácsinak becézték. Innen az elnevezés: Ferkóék kútja – Sz. Ferkósz Brun(e). A Brun(e) szót kutató jelent	S+F	421	100
	53	n	1 9 7 9	Sz Ferkósz Brun(e)	k		S+F	421	100

	54	n	1 9 7 9	Sz Mutt(e)rs z Vichouz	h	<p>A temető úttól lefelé a harmadik házban volt (Kossuth utca). Ma lakóház. A háború után Hangya szövetkezet. Matternyikné nevezetű zsidóé volt hajdan a kocsmá. Ragadványneve: Mutter. Innen a Mutter kocsmája elnevezés. Az idősebbek ma is használják helymegjelölésre. Sváb szólás is él még: „Sán zi Mutt(e)rsz Vichouz.“ – Látod anyám, mit tanult a fiad? Kerékpározni tanult a fiú, s mindig beleszaladt a szemközti patakba. A Mutt(e)rsz szó birtokos jelzős, az alap szó jelentése anya, a Vichouz jelentése kocsmá.</p>	S+F	421	100
--	----	---	------------------	---------------------------------	---	---	-----	-----	-----

	55	n	1 9 7 9		Kristisz Gráb(e)	patakré sz	A Temető úttól az alsó boltig terjedő patakrész (Koldu-patak). A „Kristisz!“ egy sváb köszönési forma. A sarkon megálltak, a dalárda énekszóval búcsúztatta a halottat a falutól, a halott viszont elköszönt. Egyébként is, amikor valaki elment a Temető út előtt, szintén köszönt: Kristisz! Innen az elnevezés. Népi megfigyelésen alapuló mondás is tapad az árokészhez: „Hamarább nem lesz tavasz, míg az árok nem telik meg hóval.“ Svábul mondták. A Gráb(e) árkot jelent.	S+F	490	100
	56		1 9 7 9		Temetők út	k	A Temető uti elágazás szegletében lévő kút. Nemcsak a környéken lakók használják, hanem a temetői virágok locsolására is sokszor innen hordják a vizet. A Temető út volt az ófalu határa, ettől lejjebb az újfalu (Újsvábok). E falurész első kútja volt . A temetőről kapta az elnevezést. Krkhóf temető udvart jelen a Brun(e) pedig kutat.	S+F	413	100

	56	n	1 9 7 9		Kirkhóf Brun(e)		k		S+F		100
	57	n	1 9 7 9		Sz Gélis Baáh		patakré sz	A Koldu-patak a Nagyhídtól a Temető útig terjedő szakaszának sváb neve. A leírt patakrész jobb oldalán (partján) állt Svankék háza. Ragadványnevük: Géli. Svank Ignác bácsi elég bolondos természetű volt. Többször előfordult családi perpatvar idején, hogy kihurcolta az ágynamút a patakba, s abba beleeresztette az ágytollat. Bosszúját így vezette le. innen az elnevezés egyik változat: Sz Géli Bácsisz Báh. A Báh is olyan kifejezés, amit kétféleképpen használnak Baáh, és Báh, mindkettő jelentése patak.	S+F		100
	57		1 9 7 9		Koldu- patak része		patakré sz		S+F		100

	58	n	1 9 7 9	Und(e)r Darf	falurész	Az alsó falurész vagy az Alvég a Nagyhídtól Szerencs irányába terjedt, illetve nagyságában maradt a változatlan beletépítés óta. A házak ugyan megváltoztak, megújultak az utóbbi 20 év alatt, de új lakóépülettel nem bővült. Az Újfalu a Temető úttól számítható. A második hullámban érkező svábokat telepítették ide. Az idők folyamán éles ellentétek bontakoztak a két falurész között. Az Alvégnek mindig valamilyen, lekicsinylő szegényes jelentése volt. A fiatalok között napirenden voltak a verekedések, nem egyszer halálos kimenetelűek voltak. A tehetősebbje elköltözött a Felvégre. Ma már ez az ellentét megszűnt.	S+F	540	100
Endrés z11	1		1 9 7 9	Dögtér	tér	Enyhén lejtős sík terület, hosszú keskeny csík a rátkai határ É-i peremenén, Tállyától Ny-ra esik, D-i sávján vízárak található. A földdarab K-i csücskén döggút található, erről kapta a nevét, újkeletű név, nincs sváb változata.	S+F	325	100

	2		1 9 7 9	Tállyai vízárók	árok	A szántói föld É-i határán végighúzódó vízelvezető árok. A domboldalon fekvő Tállya község egyrészének vizét gyűjti össze és a Kanálison keresztül vezetődik a Szerencs-patakba. Magyar elnevezése változó. Sváb elnevezését a dögkútnál átvezető hídtól kapta, ez a híd deszkapalánkból készült, amit időnként meg kellett javítani. A „Britli“ deszkát jelent, tehát a „Britli Gráb(e)“ szószerinti fordításban deszkaárkot jelent, így magyarul nem használták. A Britli jelentése deszka, a Gráb(e) jelentése árok.	S+F	522	100
	2	n	1 9 7 9	Britli Gráb(e)	á		S+F		100

	3	n	1 9 7 9		Britli Bruk	h	A vízárkot átszelő híd a tállyai ATI alatt. Leginkább a sváb elnevezés él a köztudatban. Ma leginkább, csak a Tsz. dolgozók közlekednek erre. A híd faragott farönkökből készült, valamikor fakorlátja is volt. A híd anyaga adta a sváb elnevezést. A Britli deszkát, a Bruk pedig hidat jelent.	S+F	521	100
	4	n	1 9 7 9		Rektor Fjald	dülő	A Béke utca mögötti tállyai Ati telepig terjedő határrész. A Tsz. szervezéséig tállyei határrész, csereként került a rátkai határba. A terület a tállyai református és evangélikus egyházközség tulajdona volt. Az iskolamester, a rektor elnevezéséből származik a rész neve.	S+F	325	100

	5		1 9 7 9		Körtvélyesi dűlő	dűlő	A Túrózacska-árok és a Tállya felé vezető műút közti terület, melynek alsó szegélye, az árokmenete tartozik a rátkai határhoz. Egy tállyai birtokoscsalád tulajdonát képezte a dűlő egy része. A Körtvélyesi családtól vásároltak többen rátkaiak földet, ezért nevezték Körtvélyesi dűlőnek a földet. A leggyakrabban használt elnevezés a Tállyai föld, sváb változata Tál(e)m(e)r Fjald vagy Ak(e)r. Tállyához egészen közel terül el, innen az elnevezés. A Tál(e)m(e)r tállyait, a fjald földet, földterületet jelent.	S+F	421	100
	5	n	1 9 7 9		Tál(e)m(e)r Fjald	dűlő		S+F	524	100

	6	n	1 9 7 9		Tur(e)ze csk(e) Gráb(e)	árok	A tavaszi hóolvadás és a nagy esők vizét gyűjtötte össze Tállyától DNy-i irányba. Több dűlőn áthaladva a Koldu-patakba vezetődött a vize. Nyáron száraz időben szekérútként is használták. Mellette lévő dűlőrésről kapta a nevét (Túrózacskó dűlő). A Gráb(e) árkot jelent.	S+F	523	100
--	---	---	------------------	--	-------------------------------	------	--	-----	-----	-----

	7	n	1 9 7 9	Tur(e)ze csk(e)	szántó	A Túrózacsckó-árok és a Bátorföld útja közötti földterület. Keleten a Mád-Tállya közút egy szakasza határolja. Esős időben ÉK-i csücske egy-két hektárnyi területen belvizes. A század eleji térképek tállyai földnek tüntetik fel. Ma már a Tsz. tulajdonában, de tállyai határban lévő földek tállyai földek. Természetes képződmények, árkok mélyedések által körülhatárolható terület alakjáról találóan nevezték el Túrózacsckónak. Svábított változata: Tur(e)zecsck(e), Nagyon ritkán használták a sváb fordítását: Khezák. (Gam(e)r in Khezák- Megyünk a Túrózacsckóra.)	S+F	312	100
--	---	---	------------------	--------------------	--------	--	-----	-----	-----

Endrés z12	8	n	1 9 7 9	Sz Nósz(e)s z Fjald	szántó	A tállyai földek ÉK-i szöglete. Kis terület Mád-Tállya műút Rátka felőli oldalán. Hercz Ede tállyai birtokos földje volt. Ennek ragadványneve – valószínű orráról kapta – Nósz(e)s. Innen az elnevezés: Nósz(e)s Fjald. Nósz(e)s jelentése orr, a Fjald pedig föld, földterület.	S+F	325	100
	9		1 9 7 9	Szántói dülő	dülő	Abaújszántó felé eső É-i határrész . Új házhelyek kialakításával részben belterület lett. Römisch Ferenc 1785-ben készült térképe Szántoer Aeker-nak tünteti fel. A svábok betelepítésekor már szerepelt a név, egyszerű fordítása a magyar változatnak. A szomszédos községekről elneveztek egy-egy dűlőt, ha nem is volt közvetlen szomszéd Abaújszántó, de nagyobb település lévén, névadóul szolgált. A Zánt(e)m(e)r Abaújszántót jelenti, míg a Fjald a földet, földterületet.	S+F	325	100

	9	n	1 9 7 9		Zánt(e)m (e)r Fjald		dűlő		S+F	524	100
	9	n	1 9 7 9		Zánt(e)m (e)r Áker		dűlő		S+F	524	100
	10	n	1 9 7 9		Zánt(e)m (e)r Véjág		dűlőút	A szántói dűlő felső peremén elhaladó dűlőút Abaújszántó irányában a deszka hídon át. A dűlőről kapta a nevét az út, mivel átvezetett a Deszka hídon, innen is származott egy elnevezés. Zánt(e)m(e)r Abaújszántót jelenti, a Véjág az utat. A Britli deszkát, a Gráb(e) az árkot jelenti.	S+F	523	100
	10	n	1 9 7 9		Britli Gráb(e) Véjág		dűlőút		S+F	323	100

	11	n	1 9 7 9	Ob(e)r Ak(e)r	dülő	A Kossuth útca páratlan oldalának kerti földjei a Csordáslakástól ÉK-i irányban. A Koldu-patak határolja D-ről. E táblának alsó végén működött a felső vizimalom régi térképek szerint. (Régebben Birk József, ma Pisák József portájának végében). Feledésbe merült már a Felső malomi föld kifejezés, de él még a sváb változata: Ob(e)r Ák(e)r – Feldő föld azaz Felső malomi. Az Ob(e)r felsőt, valami felettit, az Ak(e)r malmot jelent.	S+F	540	100
--	----	---	------------------	------------------	------	---	-----	-----	-----

	12		1 9 7 9	Vasútköz	szántó	A 60-as évek végén felújították a vasútvonalat a tállyai Földeknél levágták a kanyart, a régi és az új vonal között maradt egy terület, amit Vasútköznek neveznek. Ennek része hajdan a Túrözacska szöge volt. Kezdetben régi vasútvonal és a Túrözacska közti szöveget nevezték Tur(e)zacska(e) éknek, ma Két vasút köznek nevezik. A névváltozás következett a mesterséges földrajzi változából (új vasútvonal).	S+F	325	100
	12	n	1 9 7 9	Tur(e)zacska(e)	szántó		S+F	312	100
	13	n	1 9 7 9	Ajz(e) Véjág	ú	1907-8-ban építették kb. a régi Tokaj-Kassai út nyomvonalán. Egyes dűlőket kettészakított a vasút, ennélfogva új elnevezések is születtek. A vasút sváb elnevezése egyszerű fordítás eredménye: Ajz(e) Véjág.	S+F	325	100

	14		1 9 7 9		Koldu	erdő	A tállyai határtól a Koldu-patak választja el, D-ről és K-ről művelt területek, a Herceg és a Koldu szőlő határolja. Az 1930-as évekig a báró Maillott család tulajdona volt, majd megvásárolták a rátkaiaiak. Igen régikeletű név. A betelepülő svábok valószínű nem értették a jelentését, így alakilag hozzá hasonló német szót – Gold(e) használtak, mely aranyat jelent. Valóban aranyat jelentett az ott található kő és fa. A Váld erdőt jelent.	S+F	200	100
	14	n	1 9 7 9		Gold(e) Váld	erdő		S+F	200	100

Endrés z13	15	n	1 9 7 9	Di Ob(e)r Viz(e)	rét	A Szerencs-patak mentén húzódó nagykiterjedésű dűlő, melynek zöme rét volt emberemlékezet óta. A Szerencs felé vezető út K-i oldalán terül el É-D-i irányban. Népi elnevezés szempontjából több részre tagolódik. Az egész rét sváb elnevezése egyszerű fordítása a magyar névnek. Di névelő, Ob(e)r felsőt valami felettit, Viz(e) rétet jelent.	S+F	540	100
	16	n	1 9 7 9	Sz Rabaszti n Brinili	forrás	A Kőbánya ÉK-i szegletén, a Koldu-patak nagy kanyarodása után a Bárói foldek Ny-i csücskén található egy forrás, amit hajdan nyáron napokon használtak az aratók, kapálók. Egy Tóth nevezetű család vette meg a környező földterületet. E család ragadványneve Rabati. Innen a névadás. Leginkább svábul használták: Sz. Rabatisz Brinili. A Brinili forrást jelent.	S+F	421	100

	17		1 9 7 9		Guruló	domb	A Koldu- hegy Szilvás előtti erősen lejtős oldala. Közkedvelt játszótér, kirándulóhely. A környék lakói,de különösen az iskoláskorúak keresik fel szeretettel, ide jártak valamikor a cserkészek, die szeretnek jönni az úttörők is. Az enyhe lejtő a kisebbeknek,a meredek a nagyobbaknak kedvelt játszótere. Kitűnő szánkópálya télen, jól lehet lefelé gurulni nyáron. Valószínű innen az elnevezés,sváb neve nincs.	S+F	312	100
--	----	--	------------------	--	--------	------	---	-----	-----	-----

	18		1 9 7 9		Szilvás	gyümölcsös	A Koldu-hegy É-i lábánál elnyúló lapos rész, mely a Koldu-patak mentén húzódik mintegy 300 méter hosszúságban. Napjainkban a majálisok színhelye, kirándulóhely. A múlt században a Lampert család tulajdona, csereként a báró (Maillott) területe, a későbbi Lampert- féle földdel cserélte el. Lamperték már gyümölcsösként, részben kaszálóként használták – innen a sváb elnevezés: Im(e) Gráb(e) – Méheskert. A későbbiek során csak a magyar népi elnevezéseket használták a köznyelvben: Szilvás, Almás, Cseresznyés.	S	411	
	18		1 9 7 9		Almás	gyümölcsös		S	411	
	18		1 9 7 9		Cseresznyés	gyümölcsös		S	411	

	18	n	1 9 7 9		Im(e) Gárt(e)		gyümöl csős		S+F		100
	19	n	1 9 7 9		D(e) Gold(e) m(e)r Stábruh		bánya	Régóta feltárt kőbánya a Koldu-hegy É-i oldalán a Szilvás nevezetű terület mögött. A század eleji térképeken is szerepel. Azóta is többször próbálkoztak a riolittufa értékesítésével, eddig kevés sikerrel. Napjainkban az állam egy új bányát nyitott a hatás más helyén. A többi koldui bányák mellett ez a legrégebbi és a legismertebb. Neve is közkeletű. Svábul néhány évtizeddel ezelőtt volt általános. A Gold(e)m aranyat, a Stá akárcsak a Stoáh követ, a Bruh pedig bányát jelent.	S+F	325	100

	20	n	1 9 7 9		Sz. Gold(e) m(e)r Brinili		forrás	Gyönyörű panoráma középpontjában, a meredeken ereszkedő félköríves Koldu-hegy és a fenyves É-i lábánál, az Almás területén felszínre bukkanó jóízű forrás. Kedvelt kirándulóközpont. Koldui forrás, svábul Sz. Gold(e)m(e)r Brinili néven régóta ismert. A 30-as években az Almás és mellette néhány holdnyi szántó a tállyai Tarnóczi család tulajdonába került. Azóta svábul így is nevezik: Sz Tarnócisz Brinili. A Gold(e)m aranyat , a Brinili forrást jelent.	S+F	325	100
	20	n	1 9 7 9		Sz Tarnócisz z Brinili		forrás		S+F	421	100

Endrés z14	21		1 9 7 9	Urasági rét	rét	A Szerencs-patak jobb partján lévő az Iskola meggyesig terjedő réti terület, melynek egy részét száraz esztendőkben felszántanak, megművelnek. A Maillot bárói család tulajdona volt. Eladósodása után az Országos Földhivatal eladta a báró többi birtokával együtt (1930). A földek, rétek, erdők valamilyen formában viselik hajdani tulajdonosuk nevét például: az Urasági rét – Hesáft Víz.	S+F	421	100
	21	n	1 9 7 9	Hesáft Víz	rét		S+F	421	100

	22		1 9 7 9		Nagy- patak	patak	A Zempléni hegyekben ered, a Szerencs völgyén áthalad, a Taktába ömlik. Régi forrásokban Kaszonta-patak néven szerepel. Rátka határában a Felső- és Alsó réteket szeli át. Szabályozása óta ritkán lép ki a medréből. 1971-ben a Felső rétektől kezdődően majdnem Golopig terjedőleg víztároló építését tervezték. Fedezet híján eddig még nem valósult meg a terv. Az 1908-as térkép Nagy-patak néven tünteti fe, alkalmazták is e nevet a köznyelvben, sváb változatát is : Grósz(e) Báh. A legelterjedtebb a köznyelvben a Nagyárok, svábul Grósz(e) Gráb(e). Szólás: „Khum bád(e) in Grósz(e) Gráb(e)!“- Gyere fürödni a Nagyárokba, ugyanis volt egy Kisárok, a Malom-árok. A Grósz(e) a nagy jelzőt jelenti, a Báh a patakot.	S+F	311	100
	22		1 9 7 9		Nagyárok	árok		S+F	311	100

	22	n	1 9 7 9		Grósz(e) Gráb(e)		árok		S+F	311	100
	22	n	1 9 7 9		Grósz(e) Báh		patak		S+F	311	100
	23		1 9 7 9		Vízelve ető		vízelve zető	A tállyai vízárkot és a Szerencs- patakot összekötő vízvezető árok. A Felső rétek É-i részét szeli ketté. A rétek vízjelenítése, árvízvédelem céljából építették, a két világháború között teljesen kiemelték. Újkeletű név. Valószínű az építő szakemberek szóhasználatából terjedt el a köznyelvbe. Magyar és sváb nyelvhasználat közben egyaránt ezt az alakot alkalmazzák, mint tulajdonnevet.	S	414	

	24		1 9 7 9		Felső rét	rét	A Felső rét É-i része. A Szerencs-patak, a Bujnovics rét, Szántói dűlő által határolt terület. A Felső rét e felső csücskének konkrét népi neve is Felső rét, vagy Nagyrét. A köznyelv részeiben a volt tulajdonosaikról is elnevezték: Bejczy-féle rét, Szabó-féle rét, Balogh rét stb. Az Ob(e)r felsőt, valami felettit jelent míg, a Viz(e) jelentése rét.	S+F	510	100
	24	n	1 9 7 9		Ob(e)r Viz(e)	rét		S+F	510	100

	25		1 9 7 9	Dűlőút	út	<p>A Szántói dűlő és a Kerti földek II. közti dűlőút, mely az Alsó malomi dűlő mentén haladva átvezetett a Szerencs-patakon az Urasági rétekre. Alsó részét, mely az egyes dűlők mellett haladt el, dűlőkről nevezték el : Mili Ak(e)r Vējág-Alsó malomi út. Hersaft Vējág-Urasági út. A legáltalánosabban ismert neve a sváb Sz Bren(e)rsz Vējág, az út menti szélső házban lakó Vajbrenner családtól kapta a nevét, később házban Braun Bernát lakott, a két háború között és után Sz Bernát(e) Vējág néven is ismert volt. Amióta az alsó útszakaszt és az Urasági hidat megszüntették, s kevésbé használják az útszakaszokat, a neveik is feledésbe merültek. A magyar elnevezésre nem emlékeznek az idősebbek. A Vējág utat jelent.</p>	S+F	325	100
--	----	--	------------------	--------	----	--	-----	-----	-----

	25	n	1 9 7 9		Sz Bren(e)rs z Végjág	út		S+F	421	100
	25	n	1 9 7 9		Sz Bernát(e) Végjág	út		S+F	421	100
Endrés z15	26	n	1 9 7 9		Bámy(e) Fjald	erdő	Nagy kiterjedésű terület. Az 1930- as évek végéig a báró Maillot család tulajdona. Határolja: a Majorsági földek, Tállyai földek, Mád-Tállya útszakasz egy része, az Alsó legelő. Földrajzilag több részre tagolódik, így külön népi elnevezések szerepelnek. Az 1700-as évek végén készült térképeken itt bányákat találtunk. Az idősebbek a szájhagyomány útján emlékeznek arra, hogy a betelepített svábok itt törték a követ a házépítéshez. Valószínű a bányákról az elnevezés. A sváb változatát ritkán használták. A Fjald földet, földterületet jelent.	S+F	325	100

	27		1 9 7 9	Bányai föld (I)	szántó	A Túrózacsától a Koldu-patakig terjedő szántóterület, Enyhén dombos. Az 1939-40-es években került vétel alapján kistulajdonosok birtokába. Jó termőterület. Több bárói föltulajdonból csak erre a területre ragadt rá a Báró-föld elnevezés. Sváb változata egyszerű fordítás: Bárau Fjald. Ez volt a legnagyobb összefüggő szántóterület, amit a bárótól vettek. A Fjald földet, földterületet jelent.	S+F	421	100
	27	n	1 9 7 9	Bárau Fjald	szántó		S+F	421	100

	28	n	1 9 7 9		Bád		fürdő	A Koldu-patak és a műút által bezárt terület, a Kísfenyvesig terjed. 1930 körül gazdag tállyai családok például: Bodnár mérnök, a Szirmai birtokosok strandot építettek. Közel húsz éve már nem működik. A körülötte lévő földterület elhanyagolt, bokros, füves. Sok kiránduló keresi fel a helyet és környékét. Természetes környezete csodálatos. Különleges népi elnevezést nem kapott a terület, sváb beszéd közben is a magyar Fürdő változatot használják. A Bád nagyon ritkán fordult elő, leginkább a háború előtti időkben. A Bád jelentés fürdő.	S	325	
	28		1 9 7 9		Bányai földek		fürdő		S+F	421	100

	29	n	1 9 7 9	Di Gold(e) m(e)r Bruh(e)	földterület	A Koldu-tetőtől D-re több,mint egy kilométer hosszúságban bányasor található egészen a Mád-Tállya műútig. Valamennyit a felszabadulás után nyitották. Van közöttük földalatti és nyíltszíni. Gazdag kaolin mezőire alapozva építették Mádon az őrlőművet. Gyűjtőneven: Koldui bányák, Kaolin-bányák; külön-külön is van nevük a köztudatban kevésbé élnek, inkább csak a bányászok között. A Di névelő, a Gold(e) arany, a Bruh(e) bánya jelentéssel bír.	S+F	325	100
--	----	---	------------------	-----------------------------------	-------------	---	-----	-----	-----

	30		1 9 7 9	Koldu föld	földterü let	Enyhén lejtős terület hegytetőn , a Koldu legmagasabb szintjén. A Tsz.- szervezés előtt művelt földterület. A 60-as évek végén telepítették be szőlővel. A századfordulón ez a terület is erdő volt, irtásterület. Az egyre terjedő falu vasszorgalmú népe, miután e területet is megvette a báró birtokából, még a hegytetőt is megművelte. Egyébként fekvése, talaja jó.A névadás kézenfekvő volt: Gold(e)m(e)r Fjald-Koldui föld, később szőlő (Vajgárt(e)). A Gold(e)m aranyat, a Fjald földet, földterületet jelent.	S+F	200	100
	30	n	1 9 7 9	Gold(e) m(e)r Fjald	földterü let		S+F	200	100
	30	n	1 9 7 9	Vajgárt(e))	földterü let				

	31	n	1 9 7 9		Sz Váz(e) fjald(e)r Brun(e)		kút	A gyepföldek mélyedésében található kút. A föld nevétől kapta elnevezését, mind magyar, mind sváb nyelven.	S+F	325	100
	32	n	1 9 7 9		Váz(e) Fjald		fennsík	A Felső legelő ÉK-i csücske, a rátkai határ legkeletibb része a mádi határ szomszédságában. A művelhető területek növelése céljából a Felső legelő e távoli részét feltörték, amikor a Koldu-tető fáit is kitermelték. Így nyertek újabb művelhető területeket. A legelő vagyis „gyep“ feltörésével nyert terület elnevezése: Gyepföld. A sváb neve egyszerű fordítás: Váz(e) Fjald(e). A Váz(e) egyfajta kifejezés a földben lévő bemélyedésekre.	S+F	325	100

Endrés z16	33	n	1 9 7 9	Hersaft Bruk	híd	Az Urasági réteket a középtájon egy fahíd kötötte össze a túloldallal a Szerencs-patakon át. A Tsz-szervezés után lebontották. (Elkorhadt, életveszélyessé vált.) A Szántói dülő útja, mely a falu felső végén ágazik Ny-i irányba, vezetett a hídon a taz Urasági rétre, s tállyai határban lévő Meggyesekbe, ahol nagyok sok rátkainak volt már földje. Nyilván az Urasági rétra átvezetendő útról kapta a nevét a híd.	S+F	521	100
	34		1 9 7 9	Waller- féle szög	rét	A Szerencs-patak és az Urasági rét, valamint a Drekloh által határolt háromszögű terület. Enyhén lejtős a Drekloh irányában. Száraz évjáratokban művelik egyébként rét. A tulajdonos (Waller) ragadványnevről nevezték el. Csal svábul használják a nevet. Ma is így ismerik.	S+F	421	100

	34	n	1 9 7 9		Sz Pásk(e)m (e)rsz			S	200	
	35	n	1 9 7 9		Drekloh	rét	A Szerencs-patak törésvonalától az Alsó malomi és a Szántóis földek által közrezárt mélyenfekvő, vizenyős rétség. A szántói dülő felé emelkedős részét száraz években feltörik, megművelik. Találó a népi sváb elnevezés: Drekloh. Szabad fordítása: sárgödör- lyuk. Esős évjáratokban hasznavehetetlen, szénája rossz. A drek=sárnak van egy negatív jelentésváltozata, ami érződik az elnevezésben. A Drekloh sarat jelent.	S	321	
	35		1 9 7 9		Sárgödör	rét		S+F	323	100

	36	n	1 9 7 9	(felső) Obr(e) Lendli	szántó	<p>Az Alsó malomi dűlő É-i szegélyén az egyik, ÉNy-i csücskén a másik darabka helyezkedett el. Rövidke kis parcellák. Nevükben szerepel a funkciójuk. Valószínű telepítés során nem házhelyrészhez jutott elegendő nagyságú kert (Hóstat), és itt egészítették ki őket. A Lendli kertecskét, portácskát jelent. Az Ob(e)rt is kétféleképpen használták, Obr(e) és Ob(e)r jelentése valami feletti.</p>	S+F	325	100
--	----	---	------------------	-----------------------------	--------	--	-----	-----	-----

	37		1 9 7 9		Kerti földek- malomi	földterü let	A település és ősi magja mögötti dűlő (határrész). A mai Kossuth utca páros oldala mögötti terület. É-ről a Szántói földek, Ny-ról az Alsó malomi dűlő, D-ről pedig a Koldu-patak határolja. A második telepítési hullám előtt már előtt már „belsőség“. Az intravillanum atikum része. A Kerti földek-malomi elnevezés megkülönböztetésre szolgál. Három kerti föld szerepel a határban. A Hóstat változata, a portához tartozó kertet, háztájit jelent. A sváb névnek két megkülönböztető jelzője volt: 1. Sz Bren(e)rsz Hóstat – a Brenner-féle kert; 2. Di Ándr(e) Hóstat – a másik kert.	S+F	325	100
	37	n	1 9 7 9		Hóstat	földterü let		S	100	

			1 9 7 9		Sz Bren(e)rs z Hóstat		földterü let				
	38	n	1 9 7 9		Sz Barn(e)s z Almás		szántó	Az Akácós és a Kisfenyves melletti Báró-földek felé vezető út bal oldalán helyezkedik el, a falu felé eső részét kis vizesárok határolja. Barna János tulajdona volt a 30-as évektől a környező területekkel együtt. Nevezett részen almáskert volt. Helyenként vadvizes, mély talaj, száraz időben nagyon kiszárad. Barna János a háború előtt almáskertet létesített az egész területen. A Tsz megalakulása után szakértelem híján a fák tönkrementek. Ma szántó. A köznyelvben még ma is Barna-féle almásnak nevezik. Sváb változata is él.	S+F	421	100

Endrés z17	39		1 9 7 9		Akácos	kert	A Bányai földek és az Alsó legelő közti terület, melyet K-ról a Mád-Tállya műút , Ny-ról a Majorsági dűlő határol. Az 1908-as birtokterképen „Ákácos“ néven jelölik. Ma már csupán egy kis hányada akácos. Nevezett terület nevét a művelési ágtól kapta. Az idősebb generáció az Ákácos, a fiatalabbja az Akácos nevet használja. Külön sváb neve nem volt. (Bár az akác német eredetű, de svábul az akácfa-Grojcbam)	S	411	
---------------	----	--	------------------	--	--------	------	--	---	-----	--

	40		1 9 7 9	Bánya földek 2.	földterü let	A Koldu-patak bal partján a Báróföldekkkel szembeni terület az Akácosig hepe-hupás. A bányák zöme hajdan e terület volt. Beültették fenyőfákkal. A Kisfenyves elnevezés onnan származik, hogy a Mád-Tállya műút túloldalán a Koldu-erdő elején nagyobb terjedelmű fenyőerdő található. A Barna-féle fenyves elnevezést onnan kapta, hogy Barna János mádi vállalkozó több területet vett a rátkai határban a volt bárói birtokból, bányákat nyitott, almást telepített. E területekre ráragadt a neve.	S+F	325	100
	40		1 9 7 9	Barna- féle fenyves	földterü let		S+F	421	100
	40	n	1 9 7 9	Sz Barn(e)s z fenyves	földterü let		S+F	421	100

	41		1 9 7 9	Tsz- tanya	birtok	<p>A hajdani Akácos középső részén alakították ki a 60-as évek elején. Iroda, gazdasági helyiségek, istállók, magtárak, gépszínek, műhelyek épültek. Ny-i csücskén maradt még néhány holdnyi hírmondónak az Akácosból. A Tsz-tanya általános elnevezés a termelőszövetkezetek alakulása után. Nálunk is ez került a köztudatba. Sváb változata nincs. Az 1978-ban készült térképen Tsz-major szerepel, de ezt a változatot sem a Tsz-ben, sem a köznyelvben nem használják.</p>			
--	----	--	------------------	---------------	--------	---	--	--	--

	42		1 9 7 9		Tanya körüli	birtok	A hajdani Ákácok K-i része, ma a Tsz-tanya és a Mád-Tállya műút közti szántóterület. A Tsz szervezése után felépülő tanya melletti terület logikusan kapta a „Tanya körüli föld“ elnevezést. A fiatalabb generáció már nem beszél svábul, így egységes sváb név nem jött létre. Idősebbektől azonban hallani lehet efféle elnevezéseket: Néáb(e)m Tanya= a tanya mellett; Obr(e)m Tanya= a tanya fölött. A Néáb(e)m kifejezés valami mellettit jelent.	S+F	525	100
	42	n	1 9 7 9		Néáb(e) m Tanya	birtok				
	42	n	1 9 7 9		Obr(e)m Tanya	bitrok				

	43		1 9 7 9		Herceg	dombol dal	<p>Az 1770-es évek térképein Köves.hegy néven szerepel. Valószínű a Trautson hercegi család birtoka lett. Kedvező Ny-i fekvése és talaja mindmáig szőlőterület. A Koldu-hegy Ny-i lejtőjén a Mád-Tállya műútig terjed. Mindmáig egy néven szerepel akár magyar, akár sváb nyelven beszélnek rátkaiak. Például: „Gam(e)r in Herceg!“ – Menjünk a Hercegbe!. A név a betelepítő hercegi család nevére utal.</p>	S	421	
--	----	--	------------------	--	--------	---------------	---	---	-----	--

	44		1 9 7 9		Felső vagy Nagy legelő		legelő	Délről félkörívesen átkarolja a Herceget és a Kerektölgyest, alsó határa a Mád-Tállya műút. Dimbes-dombos, kelet felől fokozatosan emelkedő. Egyre inkább elhanyagolt, bokrosodó terület. Az állam mind többet sajátít ki bányaművelés céljából. Állandó legelőterület volt. A betelepített svábok nagy kedvvel foglalkoztak állattenyésztéssel. Tavasztól őszig a legelőre hajtott a konda és a csorda. A 30-as években a nagy csorda mellett növendék csorda is létezett. A sváb elnevezés szószerinti fordítás: Ob(e)r Váz(e) = Felső legelő, Grósz(e) Váz(e) = Nagy legelő. Alkalmassint a „Gyep“ elnevezés is szerepel, például: Kihajtom a tehenem a Gyepre.	S+F	311	100
	44		1 9 7 9		Gyep		legelő		S	100	

	44	n	1 9 7 9		Ob(e)r Váz(e)		legelő		S+F	540	100
	44	n	1 9 7 9		Grósz(e) Váz(e)		legelő		S+F	311	100
Endrés z18	45		1 9 7 9		Kerektög yes		határrés z	Az 1783-as térképeken ,mint felparcellázott terület. A Koldu- tető D-i oldalán fekszik a Felső legelőre lejtve. Déli, DK-i fekvésű. Kitűnő szőlőterület. A névnek sváb változatát nem ismerjük. A svábok telepítése előtt már Kerektölgyes néven szerepel. A Koldu-erdő a század elejéig tölgyerdő, maga a tető valóban kör alakú. Valószínű innen az elnevezést. Népiesen: Kerektőgyes.	S	411	

	46		1 9 7 9		Felső rét 5.	dűlő	A Szerencs-patak, az Alsó kertpótlások és a Koldu-patak által közrezárt terület. Enyhén lejtős, csak nagyon erős esztendőkből kaszáló, rét egyébként művelik. Előbb a b. Maillot család tulajdona. Csereként került Lamperték birtokába. A tulajdonosról kapta a nevét. Mindkét változatban használatos a név: Lampert-féle föld, Sz Lámpe)rt(e) Fjald.	S+F	325	100
	46	n	1 9 7 9		Sz Lámpe)rt(e) Fjald	dűlő		S+F	421	100

	47		1 9 7 9		Alsó malomi		dülő	Határolja: a Kerti földek II., az Alvég, a Fisloh, a Lampert-féle föld, a Drekloh. Ma a környező dűlők földjei egybeszántottak, a földrajzilag ésszerű tagolás a mérvadó. A Koldu-patak egy része (Smélc(e) Báh) ketté tagolja. A Koldu-patak alsó részén a mai falu utolsó házai mögött vizimalom működött, ez volt az alsó malom. Innen kapta a dülő a nevét. Mili Ak(e)r = Malomi föld. Él egy másik sváb elnevezés: Mili Foj(e)r = Malomtűz. A múlt században többször hamvasztotta el a falu egy-egy részét a tűz. Tűz martaléka lett a malom is. Innen a másik elnevezés. A Mili kifejezés malmot, az Ak(e)r mezőt jelent.	S+F	325	100
	47	n	1 9 7 9		Mili Ak(e)r		dülő		S+F	414	100

	47	n	1 9 7 9		Mili Foj(e)r		dülő		S+F	414	100
	48	n	1 9 7 9		Smélc(e) Báh		patakré sz	A Koldu-pataktól a községből kifolyó része, mely az Alvég alsó szakaszának házai mögött folyik egészen a Szerencs-patak ig. Az Alsó malomi dülőn végigkanyargó rész külön sváb neve. A név jelentését már nem ismerik, legfeljebb sejtik. Mivel a szántó felől érkező huzatos széljárás a Kristisz Gráb(e) szakaszát telehordta hóval, a Smélc(e) Báhnak ez hasznos volt, mert a megolvadt hó megduzzasztotta a vizet, szinte szétrepesztette a két partot és a közepe táján elhelyezkedő vizimalom „vigan“ örölt. A Smélc(e) jelentése: olvaszt, repeszt.	S+F	521	100

	49	n	1 9 7 9	Érszt(e) Grebli	árok	A Csapáson túli terület Alsó legelőt kettészelő első árok, mely a Töltésen felüli földek határvonalán húzódik tovább a Második árokig. Az Első árok vagy svábul Erst(e) vagy Glajn(e) Grebli gyakori volt a köznyelvben. Szinte minden családnak volt állata, a tavaszi szoktatásnál rendszerint ez volt a határvonal. Szólás: „Biz cum Glajn(e) Grebli han i trojht...“- Az Első árokig hajtottam.	S+F	540	100
	49	n	1 9 7 9	Glajn(e) Gráb(e)	árok		S+F	311	100

	50	n	1 9 7 9		Sz Ándert(e)	árok	A Tsz-tanya falu felé eső alsó végétől induló az Alsó legelőt átszelő árok, kisebb volt, mint az első, mellette földút vezetett az Isten-hegyek irányába. Az állatok kihajtásakor, szoktatásakor helymegjelölő természetes földrajzi képződmény. Leginkább sváb Mitli Gráb(e) (Középső árok) elnevezést használták. Itt a kondás már legeltetni kezdte a sertéseket. A kicsinyítő alak volt a még gyakoribb: Mitli Grebli. Az Ándert(e) szó jelentése: másik. A Mitli jelentése: középső.	S	200	
	50	n	1 9 7 9		Mitli Grebli	árok		S+F	540	100

Endrés z19	51	n	1 9 7 9		Dritt(e) Grebli	árok	A Csipketorokból állandóan folyó víz vezetődik el ebben a Tsz-tanya felső végétől számított átellenes árokban, amelyik kettészeli az Alsó legelőt. Régebben a Töltésen felüli földek szélén összegyülemlt víz sokszor áthághatatlan, mocsaras részt alkotott. Az árok elágazó felső végénél felelt a konda, a malacok szívesen fürödtek a sáros pocsolyában. „Bojm dritt(e) Grebli mu(e)l(e)t cov(e) gjárn.“ = A Harmadik ároknál szívesen turkálnak a malacok. A Dritte(e) sorszámnev harmadikat jelent.	S+F	540	100
	51	n	1 9 7 9		Grósz(e) Grebli	árok		S+F	311	100

	52	n	1 9 7 9		Sz Smitt(e) Fjald	szántó	A Tsz-tanya DK-i oldalán, a Rátka-Köves-hegyi út és az Alsó legelő É-i peremén kialakult hegyesszög alakú terület. Hajdan Ákacos DK-i pereme. Schmidt Ferenc vitézséget kapott az első világháborúban, e terület volt a vitézségi birtok. Barczaházi-ra magyarosította nevét, de a földdarab ma is a Schmidt-féle földnevet viseli. A sváb változat még gyakoribb. A Smitte a kovács mesterséget jelenti.	S+F	421	100
	53	n	1 9 7 9		Sz Smitt(e) Gráb(e)	árok	A lejtős Felső legelő vizét összegyűjtő árok, mely az Alsó legelő és a Schmidt-féle föld határán húzódik végig, vize az Alsó legelőt átszelő Harmadik és Második árokban vezetődik tovább. A köztudatban ma is a Schmidt-féle árok, svábul Sz Smitt(e) Gráb(e) néven él. Nyilván a Schmidt-féle föld közelségéből ered a neve.	S+F	421	100

	54		1 9 7 9	Csipketorok		Az Alsó legelő ÉK-i csücskén található, a mostani meddőhányó É-i szélén, a Mád-Tállya műúthoz közel. Természetes forrás, mely elé sekély kutat köveztek ki, a kifolyó vizet istállóvályukba vezették. Közismert jó ivóvizéről. Nyári időkben a környező dűlőkből kilométereket gyalogoltak ide vízért. Nagyon találó a Csipketorok elnevezés. A környező legelőrészt sűrűn benőtték a csipkebokrok, a bekövezett kist fölé pedig rakott kőfedelelet helyeztek. Valóban úgy néz ki, mint az ásító ember torka. Svábul egyszerűen: Brinili=kutacska, forrás vagy Buc(e) hág(e) Brinili = Csipkebokor kutacska.	S+F	411	100
	54	n	1 9 7 9	Brinili	forrás		S	100	

	54	n	1 9 7 9		Buc(e) hág(e) Brinili		forrás	A Buc(e) jelentése: csipke, a hág(e): bokor.	S+F	411	100
	55		1 9 7 9		Delelő		domb	Az Alsó legelő Csipkekút melletti térsége, mely mellett néhány akácfa állott, árnyékot adva délidőben a pásztoroknak. A határ majdnem valamennyi részéről jól látható hely. Napjainkban az állam kisajátította. Meddőhányó van a delelő helyén. A Delelő akácainak K-i oldalán a csorda,alatta a Harmadik árok vonalában a konda deelt. Magyarul beszélve inkább Delelőt, svábul tönnyire a Dölő nevet alkalmazták. Szólás: „D(e) Hirt is se fum Dölő, is se Mitág.“ = A csorda a Delelőn,már dél van. A múltban fontos időmeghatározási tényező volt.	S	325	
	55	n	1 9 7 9		Dölő		domb				

	56		1 9 7 9	Mádi út	ú	A Tállya és Mád közötti műút a rátkai határon vezet keresztül. Az 1785-ös térkép még csak dűlőutat (földút) jelöl. A köztudatban az élt, hogy a nevezett út része volt a Tokaj-Kassa Közti útnak. Valószínűleg a XIX. század elején vagy első felében építhették. Rátkán a „mádi“ jelzöt használják előtte, mert Tállya irányában más út is vezet.	S+F	325	100
	56	n	1 9 7 9	Mád(e)m (e)r Véjág	ú		S+F	325	100

Endrész z20	57		1 9 7 9		Meggyes		domb	A Tucsányi meggyesbe É-ről fordított L alakban beszögelő dűlő. A század elején zömmel parlagterület, Szabó József Tállyai birtokosé. Alsó, Ond felé eső részében volt néhány parcella szőlő. Hogy miért külön dűlő és miért Iskola meggyes, erre nincs magyarázat. A Turcsányi meggyes felső részével együtt egyszerűen „Meggyes“-nek nevezik a köznyelvben. Kis részében volt lelkészi javadalom, lehet, hogy ez áll kapcsolatban a hivatalos névadással, mely már feledésbe merült.	S	411	
	57		1 9 7 9		Megyes		domb		S	411	

	58		1 9 7 9		Tsz- pince		pince	1974-ben épült az Iskola meggyes ÉK-i csücskében a domboldalba fürva. Előterében szőlőfeldolgozó található. A pinceházból gyönyörű panorámában gyönyörködhetünk. A hegyektől koszorúzott völgykatlan terül el előtte, s látható Tokajtól Abaújszántóig a hegykoszorú. A létesítmény pince, a tulajdonos a termelőségvetkezet. A funkcióból ered a névadás. Sváb változata ma is élő.	S+F	325	100
	58	n	1 9 7 9		Tsz Khjál(e)r		pince		S+F	325	100

	59	n	1 9 7 9		Fisloh Véjág	ú	A falu alsó végétől a Felső réteken átvezető út. A táblásítás következtében megszűnt. A Tsz előtt beleágazott az Urasági hídon átvezető útba. Csak sváb neve élt és él a köztudatban. Amikor még használták a zutat, a parasztemberek egymás között svábul beszéltek. Alkalmi út volt. A dűlőrésről, melyen átvezetett, nevezték el. A Fisloh jelentése szószerinti fordításban: hallyuk.	S+F	412	100
--	----	---	------------------	--	-----------------	---	---	-----	-----	-----

	60	n	1 9 7 9		Di undr(e) Mili	épület	A Kossuth utca páros oldalának legalsó házai mögötti térségen működött hajdan az alsó vizimalom. Gabonaraktár alapjait is kiásták. Szájhagyomány alapján maradt fenn a vizimalom léte, a mai öregek mér nem emlékeznek rá. Az 1785-ös térkép jelöli. A mellette lévő dűlő megőrizte valamikori létezését. Tirk Ignác mezőőr hallotta az idősebbektől, hogy a malomtűz martaléka lett. Nagy tűz lehetett, mert a névanyag is megőrizte: Milifoj(e)r = malomtűz. A Mili jelentése: malom.	S+F	414	100
--	----	---	------------------	--	-----------------------	--------	---	-----	-----	-----

	61		1 9 7 9		Alsó legelő		legelő	A Rátka-Köves-hegy út , a Mád-Tállya műút adott szakasza, a Padi-hegy és a Töltésen felüli földek által határolt sík legelőterület. A Mád-Tállya útszakasz valamint az Isten-hegy, Padi-hegy irányában emelkedős,dombos. Sík része a Csapás folytatása, a szarvasmarhákat itt hajtották a Csipketorokig. Alsó sík része a konda legelőterülete. Sváb elnevezése a magyar név fordítása. Mindkét név közismert.	S+F	540	100
	61		1 9 7 9		Kis legelő		legelő		S+F	311	100
	61	n	1 9 7 9		Undr(e) Váz(e)		legelő		S+F	540	100

	61	n	1 9 7 9		Glajn(e) Váz(e)		legelő		S+F	311	100
	62		1 9 7 9		Kaolin		bánya	<p>A Kerektölgyes és az Újhegy által leszűkített Felső legelő szögében az 1920-as évek derekán Barna János mádi vállalkozó nyitotta a bányát. Hosszú évek szüneteltetése után ismét működő bánya. Ez volt a határban az első kaolin bánya. A hajdani napszámosokból a Barna-féle bánya megnyitásakor bányászok lettek. Beszéd közben a legelői bányát csak „Kaolin“ néven emlegették. A fiatalabbak még sváb beszéd közben is így mondták: „Gam(e)r in Kaolin!“=Menjünk a Kaolinba!. Az idősebbek használták a „Loá Bruh“ vagy a „Kaolin Bruh“ nevet. Szólás: „Zolja ufti rojsz(e) D(e) Loá Bruh!“=Szakadjon rád a kaolinbánya!</p>	F	100	

	62	n	1 9 7 9		Loá Bruh		bánya		S+F	323	100
	62	n	1 9 7 9		Kaolin Bruh		bánya		S+F	323	100
Endrés z21	63	n	1 9 7 9		Gárdony (e) Végág		ú	A Tucsányi meggyessel szemközt található a Gárdony-hegy. A határrészeket elválasztó út a lezúduló víz romboló hatásától egyre mélyült, ma van olyan szakasza, amelyik a 3 méter mélységet is eléri. Szüret idején csak it van mód közlekedni. Az út a szomszédos Gárdonytól kapta a nevét, pedig az már ondi határ.Szüret előtt javítani kell,kivágják valamennyire a bokrokat a vízmosta mélyedéseket feltölti.	S+F	325	100

	64		1 9 7 9		Turcsány - meggyes	földterü let	A Két árok közti területtől Ny-ra hosszan elnyúló domboldal, melyet délről a Gárdonyi út határol. Alsó része szántóterület volt, néhány éve telepítették be szőlővel. Déli és középső részét a köznyelvben általánam Turcsánynak nevezik magyar és sváb nyelven egyaránt. „Gam(e)r in Turcsány!“= Menjünk a Turcsányba! A dombtetőt Meggyesnek vagy Felső meggyesnek (Ob(e)r Megyes) nevezik. Állítólag, valamikor sok volt itt a meggyfa, innen az elnevezés. A Turcsányi előnév személynév lehetett.	S+F	421	100
	64		1 9 7 9		Turcsány	földterü let		S	200	
	64		1 9 7 9		Megyes	földterü let		S	100	

	65	n	1 9 7 9		Sz Bulyovsz ki Meggyes		földterü let	A felszabadulás előtt Szabó József örököséként Bulyovszki Gusztávné tulajdonában volt a z Iskola meggyes középső része. Parlagon hevert, vízmósásoktól árkolt, bokros rész volt. A földosztás során ezt a területet kapta öt nincstelen, vagyontalan rátkai. A volt tulajdonosáról kapta a nevét a dűlőrész. Ma is e néven él a köztudatban.	S+F	421	100
	66	n	1 9 7 9		Mili Gráb(e)		árok	A Meggyesek alatt végighúzódó, majd az ondi határban Szerencs felé haladó út nyomvonalát követve haladt az ondi vizimalom irányában. Magyarul leginkább a Malom-árok elnevezést használták. A két világháború között megszűnt funkcionálni. Funkcionálása idején a sváb Névváltozatok voltak az elterjedtebbek, sorrendben: Mili Gráb(e), Glajn(e) Gráb(e). Az első mert malmot hajtott a vize, a második, mert a Nagyárokhoz viszonyítva valóban kicsi volt.	S+F	414	100

	66		1 9 7 9		Kis árok			S+F	311	100
	66	n	1 9 7 9		Glajn(e) Gráb(e)			S+F	311	100
	67		1 9 7 9		Felső rét (6)	dűlő	A Szerencs-patak és a Malom- árok közti terület. Miután a vízfolyást szabályozták, leginkább művelés alatt álló nagyon ritkán rét, kaszáló. A természeti-földrajzi tájelemek, a két árok az alapja a névadásnak. Leginkább a sváb változatot használták. A Tsz-ben napjainkban a magyar elnevezés szerepel. A Cvis(e) valami közöttit jelent.	S+F	540	100
	67	n	1 9 7 9		Cvis(e)t ove Geb(e)	dűlő		S+F	540	100

	68	n	1 9 7 9	Grósz(e) Gráb(e) Buk	híd	Rátkáról Szerencs felé haladva átvezet a Szerencs-patakon. Az idős emberek emlékezete alapján régtől fogva van itt a híd. 1944. december 13-án a németek felrobbantották.,magyar katonaszekér haladt éppen át rajta, a robbanás következtében két magyar katona vesztette életét. A háború után rövidesen újjáépítették. Fontos forgalmi útszakasz rész. A név önmagát magyarázza. Magyarul ma már a köztudatban a Szerencs-patak hídja szerepel,korábban a Nagy-árok hídja továbbra is ez utóbbi a sváb változata: Grósz(e) Gráb(e) Buk.	S+F	311	100
--	----	---	------------------	----------------------------	-----	---	-----	-----	-----

	69	n	1 9 7 9		Fisloh	rét	<p>A Szerencs-patak, az Alsó malomi dűlő és a Szerencs felé vezető útszakasz által bezárt dűlőrész. Majdnem egésze szántó, voltak esztendők, amikor a terület nagyjából rét volt. A Szerencs-patak gátjainak megerősítése óta szántó.(Endrész22) Középe mélyedésszerű. A múltban kizárólag a köznyelvi sváb elnevezést a Fisloh-ot használták. Esős esztendőkben gyakorta állt itt víz, akkor is ha a Szerencs-patak kiöntött,teknőszerű mélyedéséből lassan szivárgott el. Az áradás halakat is sodort ide, valószínűleg innen az elnevezés. Fisloh= halteknő,hallyuk.</p>	S	325	
--	----	---	------------------	--	--------	-----	---	---	-----	--

Endrés z22	70		1 9 7 9	Kertpótlás	dűlő	A Kossuth utca páratlan oldalának végén az ondi dűlőútig terjedően mintegy 150 méter hosszan kialakított kertkiegészítő parcellák. Az újsvábok betelepítés után a házakhoz osztott kertek, nem voltak elegendőek, így három helyen is kaptak kiegészítést. Nevezett helyen a Kertpótlás sváb nevét használják mindmáig: Lendli. Jelentése: portácska,kertecske	S+F	325	100
	70	n	1 9 7 9	Lendli	dűlő		S	100	
	71	n	1 9 7 9	Kmoá Fjald	földterület	Az alsó kertek végében az ondi dűlőúti terjedő földterület. E területből részesül a közbirtokosságon kívül a jegyző és a kántortanító. Tehát községi kezelésben és tulajdonban lévő föld. Svábul: Kmoá Fjald = közösségi föld.	S+F	325	100

	71		1 9 7 9		Községi földek		földterü let		S+F	325	100
	71		1 9 7 9		Kerti földek I.		földterü let		S+F	325	100
	72	n	1 9 7 9		Und(e)r Hóstat		dűlő	A második telepítés során kialakult új fali (Noj(e) Darf) teljes házsora mögött kialakított kertek. A temető úton alúli rész. Römisch Ferenc térképén (1785): Intravillanum novum. Az újsvábok telepítése után alakult ki a név. Mivel a Felvégen volt már ilyen jellegű kert, Hóstat, a Temető út alattiakat Alsó kerteknek, svábul Und(e)r Hóstat-oknak nevezték..	S+F	540	100
	72		1 9 7 9		Kerti földek I.		dűlő		S+F	325	100

	73	n	1 9 7 9		Grojc Véjág	ú	A Kerti földeket (I.), valamint az Úton aluli és Ondi földeket szeli ketté nyílegyenes vonalként. Mivel a Temető helyezkedik el az út mentén, logikusan a Temető útnak nevezték el. Svábul: Grojc Véjág = Kereszt út. Itt a kereszt a névadó.	S+F	325	100
	74	n	1 9 7 9		Ób(e)r Hóstat	dülő	Az ősi település DK-i részét övező dűlőrész, enyhén lejtős Ny-i irányban. Az 1700-as évek derekán már „belsőség“-ként nyilvántartott terület, az Intravillanum antiquum másik része. ÉK-i részét a „Tokainum ducens“, a Tokajba vezető út határolta. Az első telepítés során (1750) a jobbágyportákhoz osztották kertként ,belsőségként. Először Hóstat, majd a második telepítési hullám után Ob(e)r Hóstat = Felső kert elnevezést kapta.	S+F	540	100

	75		1 9 7 9	Felső Temető föld	földterü let	A vasút és az Ondi földek közti terület, É-on a Kerti földek , D-en az ondi határ szegélyezi. Temető úton felüli terület. A határban jó minőségű földnek számít. Az Úton alóli elnevezés már a a vasútvonal megépítése előtt szerepelt hivatalos elnevezésként. A Tokainum ducens – a Tokajba vezető út valószínű a mai vasút nyomvonalán haladt. Ez kövesút, töltés volt. Innen az Úton alóli elnevezés. A Temető kialakítása után kett Felső Temetőföld, ugyanis a Temető út fölött terül el. Svábul: Ób(e)r Grojc Ak(e)r = Felső Kereszt föld.	S+F	540	100
	75	n	1 9 7 9	Ob(e)r Grojc Ak(e)r	földterü let		S+F	540	100
	75		1 9 7 9	Úton alóli földek	földterü let		S+F	200	100

Endrés z23	76	n	1 9 7 9	Fu(e)sz Vájágli	ú	A Kerti földeken és a Felső Temető földeken haladt az Isten-hegyek irányába. Állandó jellegű gyalogút a szőlők felé. Több helyen is volt a határban, de az említett volt a legáltalánosabban és legtöbbször által használt. Sváb megfelelője egyszerű fordítás. A Fu(e)sz jelentése láb, a Vájágli a Vėjág szinonímája.	S+F	325	100
	77	n	1 9 7 9	Sárg(e)m (e)r Vėjág	ú	A Töltésen felüli dűlő és az Isten-hegyek alján húzódó t a Sarkadok felé. Valószínű ennek mentén húzódhatott végig a Tokainum ducens, a Tokajba vezető út (Borút). Az 1970-es évek derekán portalanították. Ma a Sarkadi dűlőbe vezet, innen a hivatalos és a népi elnevezés is. Egy szakaszát svábul: Toálj Ák(e)r Vėjág-nak nevezik, a Töltésen felüli dűlő sváb nevére nyerte elnevezését.	S+F	325	100

	78	n	1 9 7 9	Toálj Ak(e)r	határrés z	<p>A község DK-i részén a vasúti töltés, az Alsó legelő és a Nagy Isten hegy által határolt terület. Köves talajú, rosszabb minőségű föld. Község felé eső részén több kisebb bánya található, egyéni házépítéshez nyitották. 1979-ben az állam nagyobb területet kisajátított, kőbányát nyitott. A hajdan Tokaj irányába vezető töltés az eredője a névnek. A vasútvonal megépítése után az Úton alóli füldektől hozzácsatolódtott néhány hektárnyi. Ma a vasúti töltés a választó határ. Sváb elnevezés talány: Toálj Ak(e)r = osztalékföldet jelent. Művelt terület volt már a második sváb telepítési hullám előtt.</p>	S+F	325	100
--	----	---	------------------	-----------------	---------------	---	-----	-----	-----

	79		1 9 7 9		Újhegy	hegy	A Felső legelő és a Holtvölgy által közrezárt kiemelkedés, domb. Az Új-hegy elnevezés még a svábok előtti időből való, nem ismerjük eredetét. A sváb köznyelvi változatban szerepel „Ujhégy“, az idősebbek ismernek egy „Noj(E)r Bil“ elnevezést, valószínű egyszerű fordítás. A Noj(e)r jelentése újabb.	S+F	324	100
	79	n	1 9 7 9		Noj(e)r Bil	hegy		S+F	324	100
	80	n	1 9 7 9		Khezak	legelő	Az Új-hegyi dűlőbe beékelő nyúlvány a Felső legelő DK-i peremén. Csak sváb neve ismert, túrózacskóra emlékeztető alakja miatt nevezték el „Khezak“-nak. „Trojm(e)m(e)r Khij(e) in Khezák!“ = Hajtsuk ki a teheneket a Túrózacsckóba!	S	325	

	81	n	1 9 7 9		Di Undr(e) Viz(e)	dűlő	A Szerencs-patak, a Szerencs felé vezető út, a Kerti és Ondi földek, valamint az ondi határ által övezett terület mélyenfekvő dűlő. A Szerencs-patak árterülete volt. Déli csücske mellett található az ondi Barátság, a Pálos szerzetesek hajdani kolostorhelye. A Szerencs-patak szabályozása előtt leginkább rét, utána főleg szántó. Esős időben most is csak a valamennyivel magasabban fekvő útmenti terület művelhető. A Szerencs felé vezető út alsó oldalán terül el, ezért Alsó rét. Magyar, a felszabadulás előtt leginkább a sváb elnevezés volt a gyakoribb a köznyelvben.	S+F	540	100
	82	n	1 9 7 9		Undr(e) Viz(e) Véjág	ú	A falu alsó végétől az Alsó rétek fölött haladó út Ond irányában. Funkciójából és mellette levő dűlőtől kapta a nevét. Svábul az Alsó rétek útja fordítása = Undr(e) Viz(e) Véjág.	S+F	540	100

Endrés z24	83	n	1 9 7 9	Kmoá Viz	rét	Az Alsó rét DK-i csücskében található a Barátság (ondi határ) szomszédságában. A községi állatk részére fenntartott községi terület. A két háborúközött egy választott testület a Közbirtokosság gondozta. Innen a nép-köznyelvi elnevezése. Svábul: Kmoá = közösségi.	S+F	325	100
	84		1 9 7 9	Alsó Temetőf öld			S+F	540	100

			1 9 7 9	Undr(e) Grojc Ák(e)r	földterü let	<p>A Temető úttól DNy-ra fekszik, D-i része szomszádós az ondi határral. Egyik legjobb termőföld. A XIX. század derekán e dülőrészbe helyezték a Temetőt. Annak előtte egységes dülő, az ondi határ közelsége miatt Ondi föld elnevezét kapta. Azóta a köznyelven csak Alsó Temetőföld, svábul Und(e)r Grojc Ak(e)r. A Grojc keresztet jelent. A dülőt két részre lehet bontani elnevezés szempontjából: Első Temetőföld = Oádr(e) Grojc Ák(e)r; Hátsó Temetőföld = Hindr(e) Grojc Ák(e)r.</p>	S+F	540	100
--	--	--	------------------	----------------------------	-----------------	--	-----	-----	-----

	85		1 9 7 9		Temető	földterület	Az Alsó Temetőföld (Ondi föld) ÉK-i csücskén helyezkedik el, téglalap alakú terület. Nem földparcellázott, rendezetlen zsúfolt. A sírok, sírkövek nagy-nagy össze-visszaságban találhatóak. Az 1850-es lvekig a mai Parókia-kert szolgált temetkezési helynek. Miután felépült a plébánia épülete, nevezett helyre került a temető. Sváb neve funkciójából ered: Khirhóv = temető.	S	100	
	85	n	1 9 7 9		Khirhóv	földterület		S	100	

	86		1 9 7 9	Zsidó árok	árok	A Felső és az Alsó Temetőföldeket keresztülszelő vízárók. Népi nevére nincs magyarázat. Valamikor Sájer József földtulajdonát képeztea földerület, ahol keresztülhalad. A tulajdon eredete egy Reinauer családhoz kötődik, itt lehetséges zsidó eredet. A Jud(e) jelentése zsidó.	S+F	421	100
	86	n	1 9 7 9	Jud(e) Gráb(e)	árok		S+F	421	100
	87		1 9 7 9	Isten- hegy alatti szőlő	földerü let	Az 1970-ben kialakított szőlőtábla, az Isten-hegyek alatt részben a Töltésen feletti dűlőből, részben a vasút feletti Hosszújárókból (ondi határ az utóbbi) áll. A helymeghatározás találó a névanyagban: Isten-hegy alja, vagy általánosabban: Isten- hegy alatti szőlő, sváb megfelelője is él már: Undr(e)m Istenhégy.	S+F	432	100

	87	n	1 9 7 9		Undr(e) m Ist(e)n hégy		földterü let		S+F	540	100
--	----	---	------------------	--	------------------------------	--	-----------------	--	-----	-----	-----

								<p>A Töltésen feletti dűlő DK-i szegletén az Alsó legelő, és a Kis Isten-hegy által határolt terület. A határ legősibb és legjobb szőlőterülete. A Römisch-féle térkép (1785) „Promontorium Isten Hegy“-nek, tehát szőlőhegynek nevezi. Parcellái hosszabbak, mint a Hátsó Isten-hegyé, valószínű ezért nevezték Nagy Isten-hegynek. Az Első Isten-hegy elnevezés természetesebb, ha a faluból közelítjük meg a határrészt. Ennek megfelelője sváb: Foádr(e) Ist(e)nhégy. A sváb jelző jelentése: „Elülső“. Helyi monda: Mikor Árpád honfoglaló népével felért a hegyre, a táj szépségétől való ámulatában felkiáltott: „Ma ad Isten szerencsét e tájra!“ E mondásból születtek a környező helységnevek, például: Mád, Szerencs, Tállya, és az Isten-hegy. (A Kőbányából előkerültek, kőkorszaki leletek.)</p>	S+F	432	100
	88		1 9 7 9	Első Isten-hegy	hegy						

Endrész25	89		1 9 7 9	Kvarcbánya	bánya	Az Isten-hegy tetején, az Alsó legelő végén nyitották az 1930-as években. Megkövesedett növényi maradványok, kőkori leletek kerültek elő. Ma már nincs termelés a bányában, csak óriási üres lyuk tátong. Kvarcbánya néven ismert, a kitermelt anyag a megkülönböztető jelző, sváb alakjában is csak a bányát fordították le.Karc=Kvarc.	S+F	323	100
	89	n	1 9 7 9	Karc Bruh	bánya		S+F	323	100
	90	n	1 9 7 9	Sz Padihégy (e)r Brinili	forrás	A Padi-hegyi árok (mélyedés) É-i részén található. Fontos forrás a szőlőben dolgozóknak, ivóvize nem a legjobb ízű. Hivatalos és népi nevét a hegyről kapta. A forrást egy közeli szőlőtulajdonos gondozta, az ő ragadványneve is rátapadt a forrás nevére a sváb beszédben: Sz Pici Józsiz Brinili.	S+F	900	100

	90	n	1 9 7 9		Sz Pici Józsiz Brinili		forrás		S+F	421	100
	91		1 9 7 9		Iparvágá ny			A mádi örlőműből vezetett Padi- hegyet átkarolva az Alsó legelő felős mélyedéséig. Itt meddő- és selejtároló van, melynek „Rakodó“ a neve. A kisvasutat a 60-as években építették, a 70-es években már elavult, ma gépkocsikkal szállítanak. A síneket felszedték, a töltés még látható. Magyar és sváb elnevezése egyre halványul a köztudatban.	S	100	
	91	n	1 9 7 9		Sz Padihégy (e)r Ajz(e) Véjág				S+F	522	100

	92		1 9 7 9	Boszorkány-hegy	domb	A Padi-hegy és az Alsó legelő DK-i részén egybeolvadó hegycsúcs, a legelő felől tekintve inkább dombtető. Fenyőerdő borítja, melynek aljnövényzete átjárhatatlan bozót. A népi elnevezés mondához kapcsolódik: A rátkai ember elindult a vásárra Tokajba. Korán indult, elbóbiskolt a szekéren, arra ébred, hogy már teljesen világos volt, és, hogy még mindig ott van a Padi-hegy lábánál. Félálomban is érezte, hogy a szekér halad, mégis egyhelyben marad. A hegyen tarzókodó boszorkányoknak tulajdonította, hogy fogatát a hegyek körül vezették körbe. Ilyen vásári előzmények után inkább visszatért a faluba. A hegy neve ma is él. A Heksze jelentése: Boszorkány.	S+F	432	100
	92	n	1 9 7 9	Heksz(e) Bil	domb		S+F	432	100

	93		1 9 7 9	Nagy Padi- hegy	hegy	Az Alsó legelő déli határától egészen a Sarkadokig nyúló terület. K-i és Ny-i határvonala a két hegygerincen húzódik végig, középütt mély árok szeli ketté. A két hegyoldalon és a hajlatokban mindenütt, szőlőskertek találhatóak, elvéve szántó. A Padi-hegy ősi elnevezés, a sváb telepítés előtt szerepel. A Nagy Padi-hegy elnevezés természetes, ha a dűlőterület nagyságát tekintjük. A sváb elnevezés ennek fordítása, de él még egy: Első = Foádr(e) Padihégy.	S+F	311	100
	93		1 9 7 9	Első Padi- hegy	hegy		S+F	510	100
	93	n	1 9 7 9	Grósz(e) v Foádr(e) Padihégy	hegy		S+F	311	10

	94		1 9 7 9		Kis Padi-hegy	hegy	A Padi-hegy-tetőt félkörívben ÉD-i irányban átkarolja. Keleten a Mád-Tállya műút szegélyezi. Itt sok az újtelepítésű kordonkaros szőlő. A svábok telepítésekor még csak Padi-hegy néven szerepel a Nagy Padi-heggyel együtt. De már akkor is végigparcellázott volt. A Varga előnév eredetét nem ismerjük. Népi elnevezésében a „Kis“ jelző szerepel, amit a sváb változatban is alkalmaznak. A Nagy Padi-hegyhez viszonyítva valóban kicsi.	S+F	311	100
	94	n	1 9 7 9		Glajn(e) Padihégy	hegy		S+F	311	100

Endrés z26	95	n	1 9 7 9	Középhé gy	hegy	A Varga Padi-hegy a Holtvölgy és a mádi határ által bezárt háromszögű terület. Korszerű, új kordonkaros szőlők épültek napjainkban. Kevés rátkainak volt itt tulajdona, leginkább mádiaké. Rátkán csak a dűlőnév él. Talán azért Középhegy, mert a Holtvölgy és a Padi-hegyi völgy között emelkedik ki.	S+F	311	100
	96	n	1 9 7 9	Hóvégy	völgy	A Közép-hegy és az Új-hegy közti völgyes terület. A világtól elzárt mélyedés, találó elnevezése. Eredetét nem ismerjük, nagyon régi név. A sváb köznyelvben: Hótvégy. "Gam(e)r in Hótvégy!"- Menjünk a Holtvölgybe!	S	100	

	97		1 9 7 9	Hátsó Isten- hegy	hegy	Az ondi Hosszújárók, a Nagy Padi-hegy valamint, a Nagy Isten-hegy által határolt terület. Terjedelme nagyobb, mint a Nagy Isten-hegy, parcelláis rövidebbek. Fekvésénél fogva ittteremnek a legjobb bokrok, itt a legédesebb a szőlő. Lábánál vezetett hajdana Tokaj-Kassa útvonal. Parcellái rövidebbek, mint az Első Isten-hegyéi, valószínű innen a Kis Isten-hegy elnevezés. Logikusabb a népi névadás jelzője „Hátsó“ Isten-hegy. A sváb elnevezés ez utóbbinak a fordítása. A Hindr(e) jelentése hátul, hátsó.	S+F	510	100
	97	n	1 9 7 9	Hindr(e) Ist(e)nhé gy	hegy		S+F	510	100

	98	n	1 9 7 9	Sárg(e)m (e)r Ist(e)nhé gy	hegy	A Padi-hegy és a Sarkad által körülzárt terület. 1908-ban megépült a vasútvonal déli haljlatát lehasította, ez ma a Sarkadi dűlőhöz tartozik. Zömmel mádiak birtoka volt a terület. A Sarkad volta az ismertebb, ezért ennek az Isten-hegyi dűlőnek a Sarkad lett a jelzője. A hajdani tokaji borút alsó szegélyén haladhatott.	S+F	522	100
	99	n	1 9 7 9	Stilmán Fjald	földterület	A Sarkad Isten-hegy DK-i szélén elterülő hatalmas földdarab. Tulajdonosáról nevezték el, mind magyar, mind a sváb névváltozatában.	S+F	325	100
	100	n	1 9 7 9	Sárg(e)m (e)r Bakterho uz	épület	A sarkadi vasútátjáró után közvetlenül balra állott a század elejétől a felszabadulásig. Fontos helymegjelölő építmény, támpont volt. Főleg sváb változatát alkalmazták. Napjainkban feledésbe merült a név.	S+F	325	100

	10 1	n	1 9 7 9		Brun(e) Sárg(e)	dűlő	A vasútvonal, a Sarkadi út és Sarkadi rét által határolt terület. A Tsz. szervezése után a Rövid Sarkadokba olvasztották, megszűnt a hajdani út is. Szőlővel telepítették be. Néhány hektárnyi terület. Csak sváb nyelven ismert, annyit jelent: Kút melletti Sarkad. A sarkadi hídtól nem messze volt egy kút, ettől kapta a nevét.	S+F	325	100
	10 2		1 9 7 9		Sárg(e)m (e)r Brun(e)	kút	A Sarkadok É-i szögletében lévő földek déli leszögelésében volt található a patakhídtól mintegy 50 méterre. Gémeskút volt. Vize ivásra alkalmatlan, állatok itatására használták. A köznyelvben is gyakori volt ez a név.	S+F	325	100

	10 3	n	1 9 7 9		Sárg(e)m (e)r Viz	rét	A Sarkadi kút melletti mélyenfekvő rétalj, É-i részén a vasút alatt híd vezette át a vizet, és árokban folyt a nádasig. Maillott báróé volt a rét, később a Waller család vette meg. Rétalj volt, melynépi nevét a dűlőtől ls egyik tulajdonosa ragadványnevétől kapta: Sárg(e)m(e)r Viz és Sz Pásk(e)m(e)rsz Viz.	S+F	325	100
Endrész z27	10 3	n	1 9 7 9		Sz Pásk(e)m (e)rsz Viz	rét		S+F	421	100
	10 4	n	1 9 7 9		Sz Gácsiz Ék	földterület	A Hosszú Sarkadi út, a rét és a vasúthajlat által bezárt háromszögű terület. A sváb névváltozat közismertebb volt. A tulajdonos ragadványnevétől van az elnevezés.	S+F	421	100

	10 5	n	1 9 7 9		Sárg(e)m (e)r Bruk		híd	Kis pallóhíd a Sarkadi vizesárkon, melyen át a Hátsó vagy Hosszú Sarkadokba vezet az út. A kis pallóhíd nagyon rossz volt, többen dültek itt fel terhes szekérral hordás idején. A dülőrésről kapta a nevét.	S+F	323	100
	10 6	n	1 9 7 9		Khurc(e) Sárg(e)		földterület	A Sarkad dülő község felő része; a Sarkadi út, a rét, a nádas és a Sarkadi föld által övezett terület. A 60-as évekig szántó, ma szőlő. Parcellái rövidkeek voltak, az egész néhány hektárt tett ki. Az őrház alatti terület. A magyar és sváb elnevezés egyaránt találó. Szólás „Fum Khurc(e) Sárg(e) iszó seVoác(e).“-A Rövid Sarkadon nagyon szép a búza. A Khurc(e) jelentése rövid.	S+F	311	100

	10 7	n	1 9 7 9		Sárg(e)	földterület	A svábok betelepítése előtt közismert név. Mád falukönyvében az 1660-as években többször előfordul. A név eredetét nem ismerjük. Feltehető, hogy a rátkai határ déli csücskében elhelyezkedő határrész a sarok szóból ered. A legdélibb sarok a Sarkad. A nevet a betelepült svábok átvették, hangalakját kissé átformálták.	S	100	
	10 8		1 9 7 9		Halastó	tó	A Rövid és Hosszú Sarkadok közti vízenyős terület, mely összegyűjti a vízárak vizét. A Tsz kis halastavat képzett ki, mely leginkább a permetezéshez szükséges vizet biztosítja. Nádas néven ismert mind magyar, mind sváb nyelvhasználatban. A Halastó a legújabb képződmény neve, nem általános.	S+F	412	100

	10 9	n	1 9 7 9	Sárg(e)m (e)r Fjald	földterü let	A Nádas mellett vezető út túloldalán a Hátsó Sarkadok előtti néhány hektárnyi földterület, szántó. A dűlő nagyrészt a Tsz betelepítette szőlővel. E mélyen fekvő föld megmaradt szántónak. Azóta az elnevezés átment a köztudatba.	S+F	325	100
	11 0		1 9 7 9	Hosszú vagy Hátsó Sarkad	dűlő	A Sarkadi dűlő legnagyobb része. A K-i részen végighúzódik a D-i csücsökig. Hosszan elnyúló földparcellákból állott régen. 1969-ben a Tsz betelepítette szőlővel. A „Hosszú“ vagy „Hátsó“ egyaránt találó elnevezés. A Rövid Sarkadokhoz viszonyítva valóban hátul van és sokkal hosszabb. Szólás: „Fum Láng(e) zind zó seni Lajz(e).“-A Hosszú Sarkadokon milyen szép a lencse. A Láng(e) jelentése: hosszú.	S+F	311	100
	11 0	n	1 9 7 9	Láng(e) vagy Hindr(e) Sárg(e)	dűlő		S+F	311	100

